

BISERICA
„ADORMIREA MAICII DOMNULUI”
FOSTĂ MĂNĂSTIREA „PRECISTA”
(În. 1662; 1860)

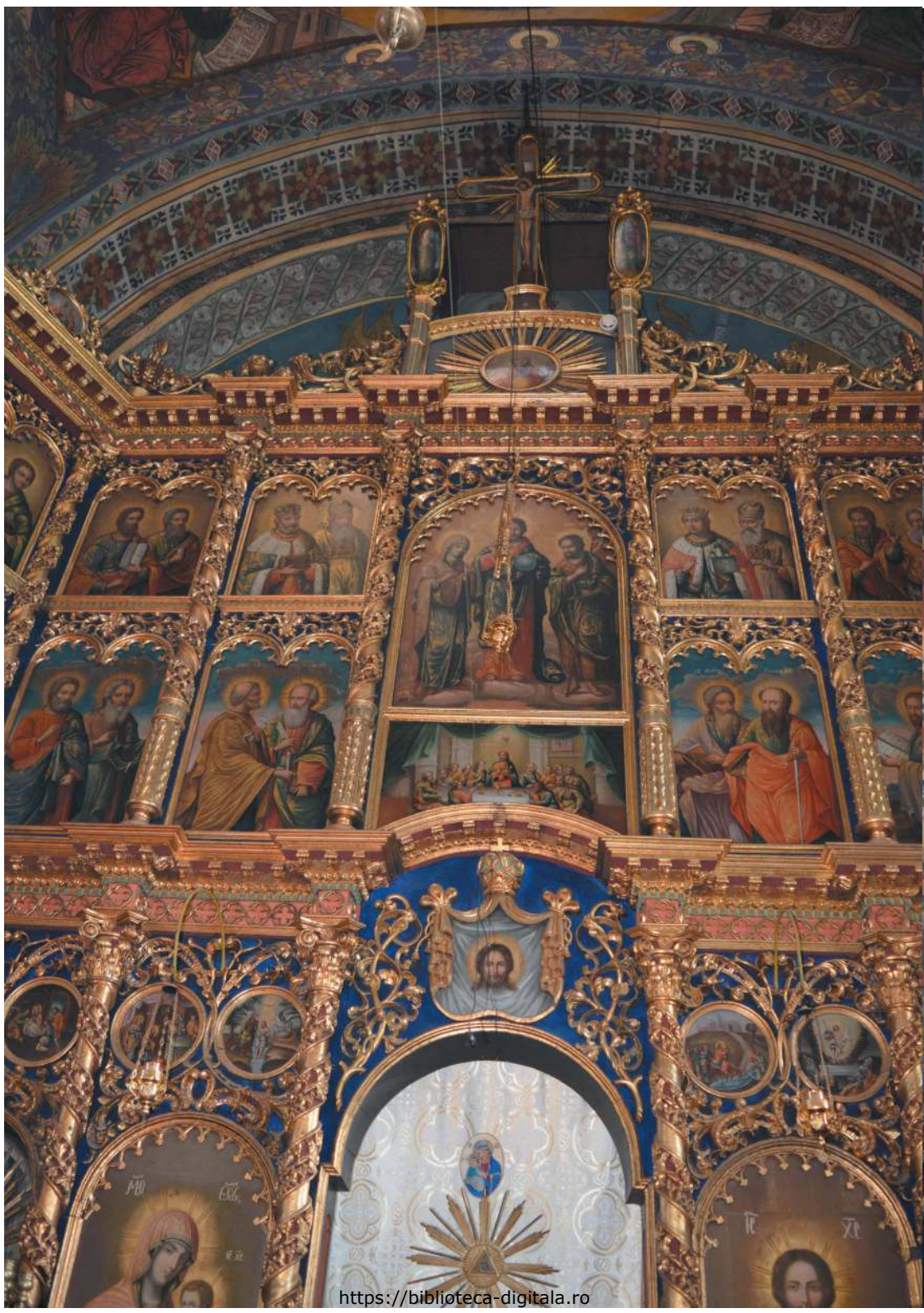
CORNELIU STOICA

MGP
MAGIC PRINT

ISBN PDF: 978-606-622-432-1

<https://biblioteca-digitala.ro>

CORNELIU STOICA

BISERICA
„ADORMIREA MAICII DOMNULUI”
FOSTĂ MĂNĂSTIREA „PRECISTA”
(În.1662; 1860)

EDITURA MAGIC PRINT
Onești, 2018

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

DTP, design grafic și copertă

Corneliu STOICA

Editura Magic Print, Onești

2018

Coordonator

Maria DOHOTARU

Tipărit

Tipografia Magic Print, Onești

Descrierea CIP

a Bibliotecii Naționale a României
STOICA, CORNELIU

Biserica "Adormirea Maicii

Domnului" fostă Mănăstirea

"Precista": (în. 1662; 1860) / Corneliu

Stoica ; - Onești : Magic Print, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-622-341-6

726.5

Două secole de viațuire monahală în inima târgului Ocna

Pe la mijlocul secolului al XVII-lea, satul Ocna era, cu siguranță, cel mai mare din Moldova, cu cele peste 300 de case, după aprecierea călătorului străin Marco Bandini. De altfel, această așezare, din vecinătatea ocnelor, intrase într-un proces lent de urbanizare. Pe la începutul secolului al XVIII-lea, Dimitrie Cantemir menționează, în **Descrierea Moldovei**, târgușoarele Trotuș și Ocna, iar călătorul

suedez Heinrich Schneider de Weismantel, târgul Ocna îi făcea o bună impresie afirmând că „este cel mai ales din Moldova, după Iași” (1713).

Cel mai influent om al târgului timp de câteva secole a fost cămărașul de ocnă. Deși nu era o dregătorie însemnată aducea, în schimb, venituri importante. Astfel, primii ctitori ai bisericilor din Târgu Ocna au fost cămărașii de ocnă (Cozma, Biserica **Sfânta Cuvioasa Parascheva** (1552), marele vistier

📍 Carte poștală ilustrată, Biserica catedrală Precista, Editura H. Auchenber Dep. de ziare Tg.-Ocna, Fotofilm Cluj, circulantă 1939.

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

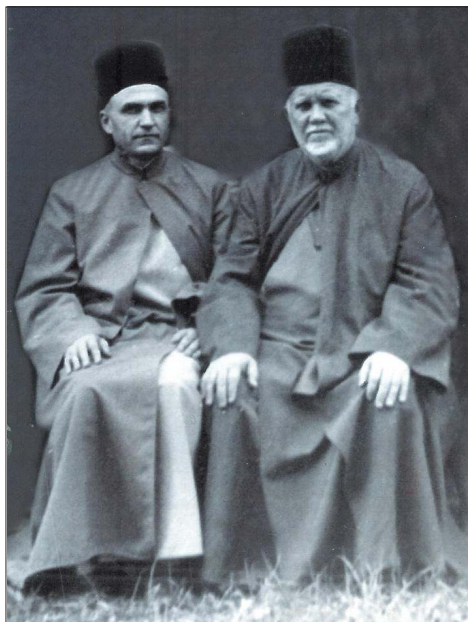
Gheorghe Ursachi, Biserica **Adormirea Maicii Domnului**, marele logofăt Ion Buhuș, Biserica **Buna Vestire**). Mănăstirea **Precista** va fi închinată **Mănăstirii Iviron**, de la **Sfântul Munte Athos** (1683). Timp de 202 ani a fost metoc al **Mănăstirii Iviron** și 18 egumeni, majoritatea greci, au administrat această mănăstire și au înzestrat-o cu un bogat fond de carte religioasă, parte în limba greacă și cu numeroase icoane. Degradată în timp, biserica lui Gheorghe Ursachi a fost demolată, în 1858, și ridicată biserica de astăzi. Biserica **Precista**, vechi așezământ

monahal, cu legături statornice cu **Sfântul Munte Athos**, este expresia dragostei și atașamentului pe care cei doi vechi ctitori. Gheorghe Ursachi și Damaschin Iviritul, le-au nutrit față de Atotțiitorul Dumnezeu. Trecută, ca și mănăstirea soră, **Răducanu**, prin focul unor evenimente istorice, care au marcat istoria orașului, **Mănăstirea Precista** a fost un punct de atracție constant, prin care enoriașii și-au ațintit privirile și s-au rugat pentru izbăvire, Tatălui ceresc.

Acest „colț de rai”, în care Dumnezeu sălășluiește, a fost reconstruit și refăcut în mai multe rânduri.

Prin slujitorii săi, care au fost mereu în miezul evenimentelor comunității locale, cu sfat și ajutor duhovnicesc, Biserica **Precista** a rămas lăcașul luminos, care atrage privirile credincioșilor locali, dar și a vizitatorilor străini.

Timp de două secole, acest lăcaș monahal închinat **Mănăstirii Iviron**, de la **Sfântul Munte Athos**, și de peste un secol și jumătate biserică de mir, a reprezentat centrul spiritual al localității. Istoria acestui lăcaș de cult însumează trei secole și jumătate de trăire și spiritualitate ortodoxă.

☞ Preoții Pavel Curcuță (1974–1999) și Ioan Matei (1940–1974), o jumătate de secol de îndrumare spiritual-religioasă a enoriașilor din parohia **Precista**

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

✪ ÎPS Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului, cu ocazia Sinaxei anuale a preoților din Protoieria Onești (12 ianuarie 2017) și Centenarului bătăliilor de la Coșna și Cireșoia (11 august 2017)

Vechi mărturii despre fosta Mănăstire „Precista”

„Când am ajuns acolo, am găsit acest târg prefăcut aproape tot în cenușă. Nici chiar bisericile – în afară de una singură –, înconjurată cu ziduri – nu fuseseră cruțate, căci turcii pustiiseră acest loc, când au trebuit să se retragă înaintea armatei prințului de Coburg.”

Balthazar Hacquet, 1788

„Are numeroase biserici cu turnuri atât de dese, după obiceiul ortodox, încât din ele este compus acoperișul. Iese în evidență lăcașul călugărilor și biserica se ridică pe dealul de pe malul drept.”

Gegö Elek, 1836

„Monastirea despre care am amintit se chiamă Răducanu; se mai află în târgul Ocna alta numită Precista. Unii din cei care au întemeiat târgul Ocna au fost popa Cozma Egumen ce au trăit pe la anii 1685, și visternicul Gheorghii Ursachi 1685 și soția sa Alexandra Buhuș.”

George Sion-Gherey, 1882

„Adormirea Maicii Domnului (Precista) întreținută de Stat. Această biserică măreață, zidită din piatră quadrată cioplită, este făcută mai înainte de anul 1860. La frontispiciul pridvorului este o inscripție în limba greacă cu data din 1860, unde se spune că biserica s-a clădit sub Egumenatul Arhimandritului Damaschin Iviritul din Muntele Athos. Cu toate acestea, se zice că adevăratul ctitor al bisericei ar fi Visternicul Ursache.”

Protoiereu Theodor Atanasiu, 1891

„Ocna începe printr-un bulevard foarte cuviincios, bine pavat cu piatră din aceste părți. O gospodărie comunală bună, care se vede și mai departe: este o piață cu un întreit felinar, este o grădină publică; cele trei biserici, din veacul al XVIII-lea, mari, puternice, elegante, sunt foarte bine ținute; locurile sunt împrejmuite. Dintre bisericile Ocnei, una, Precista, e făcută pe ruinele unei vechi clădiri de pe la 1680, abia către mijlocul veacului al XIX-lea.”

Nicolae Iorga, 1904

Biserica
„Adormirea Maicii Domnului”
fostă Mănăstirea „Precista”
(În. 1662; 1860)

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

Destinul bisericii cu hramul **Adormirea Maicii Domnului**, monument istoric, este evocat succint în pisană, în limba greacă, aflată deasupra intrării în pronaos:

„ Ἡ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΟΝΗΣ ΠΡΕΤΖΙΣΤΑ ΠΡΩΤΟΝ ΠΑΡΑ ΤΥ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΥ ΑΡΧΟΝ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΥΡΣΑΚΗ ΕΓΕΡΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΑΥ ΤΥΤΕΚΑΤΑΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ ΔΙΑΗΚΗΣ ΤΕ ΑΦΙΕΡΩΘΕΙΣΑ ΧΡΟΝΩ ΤΕ ΣΑΘΡΩ ΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΩΡΟ ΠΟΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΑ, ΑΝΩΚΟΔΩΜΗΘΕΙΣΑ ΕΚ ΘΕΜΕΛΙΩΝ ΜΕΓΑΛΥΝ ΘΕΙΣΑ ΔΑΜΑΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΥ ΚΑΙ ΗΓΥΜΕΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΥ ΙΒΗΡΙΤΥ ΑΘΩΝΟΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1860 ΘΕΟΧΑΡ.” („*Această biserică, fosta mănăstire Precista, înălțată de boier Gheorghe Ursachi în anul 1683 și prin testament închinată sfintei mănăstiri Ivirul din muntele Athos, cu timpul fiind deteriorată*

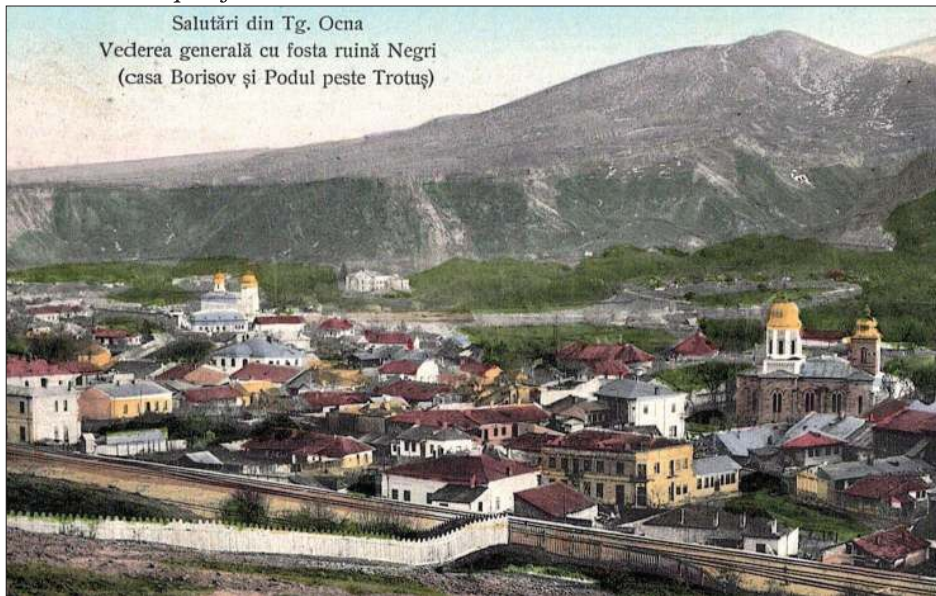

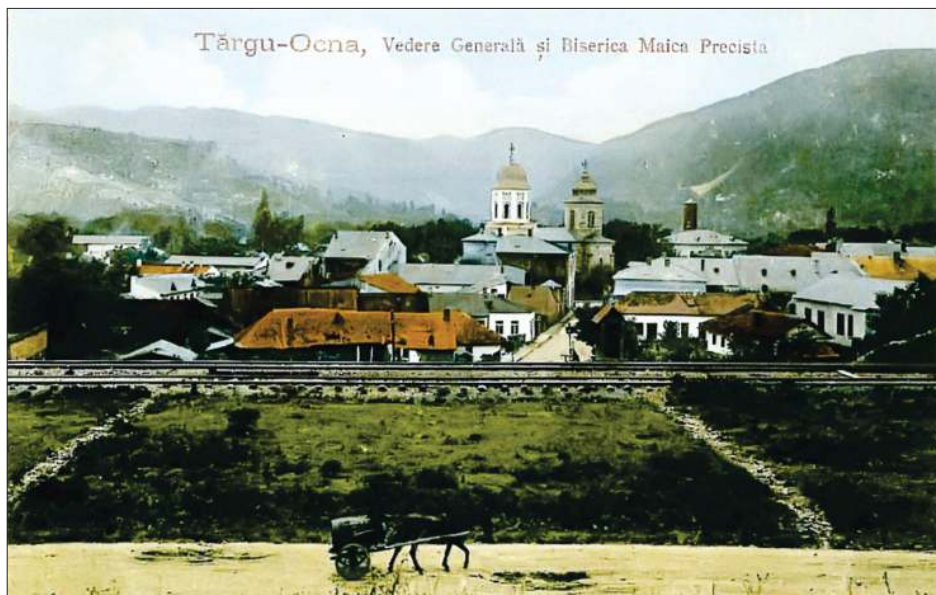
☉ Biserica „Precista”. Vedere aeriană, cu biserica înghesuită între blocuri

☉ Carte poștală ilustrată, Salutări din Tg. Ocna, Vederea generală cu fosta ruină Negri, Casa Borisov și Podul peste Trotuș, Editura Socec & Co., București, Circulată: anul 1912; în partea dreaptă, Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”)

Salutări din Tg. Ocna

Vederea generală cu fosta ruină Negri
(casa Borisov și Podul peste Trotuș)

📌 Carte poștală ilustrată, Târgu Ocna— Vedere Generală cu Biserica Precista, Editura Ad. Maier & D. Stern, București, Circulată: anul 1922

și gata a se prăbuși, a fost reconstruită și mărită prin cheltuiala și supravegherea prea cuv. arhim. și stareț Damaschin Iviritul, în anul 1860 prin ajutorul lui Dumnezeu.”¹ Vechea biserică **Precista** a fost construită de Gheorghe Ursachi, fost mare vistier, înainte de 1683, an când devine mănăstire.

Florin Marinescu, cercetător la Centrul de Cercetări Neoelelice din Atena, pe baza unor documente descoperite în bogata arhivă a Mănăstirii Iviron, avansează ideea că biserica ar fi fost construită înainte de anul 1662. Am putea susține și noi ideea că din vremea în care Gheorghe Ursachi

a fost cămăraș la ocne (înainte de 1659) sau mare vameș (1660–1662) s-a început construirea acestei biserici. Un catastif din 15 iulie 1662 consemnează moșiile pe care Gheorghe Ursachi le primește ca zestre de la socrul său, Gheorghe Coci mare hatman.²

La 20 august 1662, egumenul Cozma cumpără o curătură din moșia Deleni, pe Tazlău, moșia care mai târziu va fi a mănăstirii.³

Acest document ne trimite la un altul, din 4 aprilie 1681⁴, important pentru istoricul acestui așezământ. La această dată, Gheorghe Ursachi, fost mare vistier, scria călugărilor de la Mănăstirea Iviron

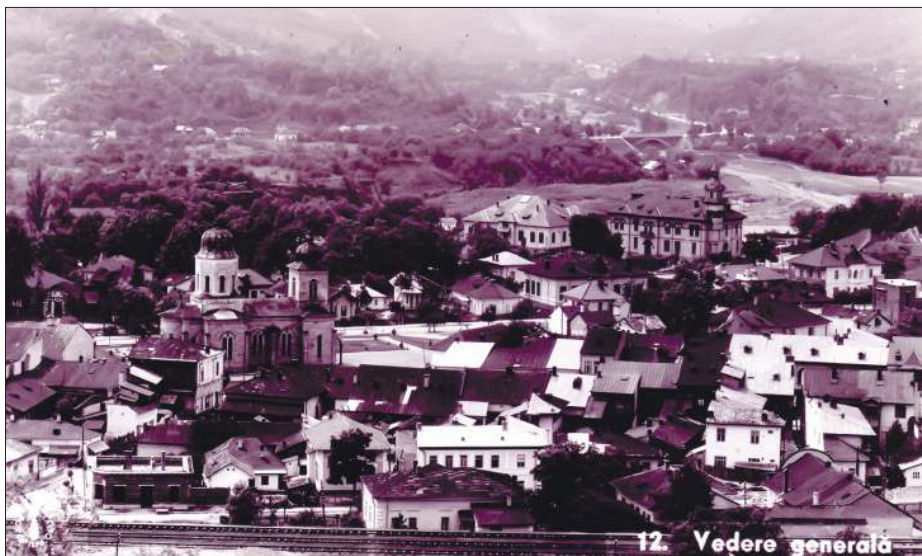
BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

⦿ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Pisania de la 1860, în limba greacă

despre biserica pe care a făcut-o în satul Ocna. El ar fi dorit să facă o mănăstire în alt loc, dar din cauza „*cumplitelor vremi*” nu a mai putut.⁵ L-a rugat pe părintele Cozma, de la Biserica „Trei Ierarhi” din Iași, care-i învăța carte „*coconii*”,

să fie episcop al bisericii sale și să-l ajute să o transforme în mănăstire. Căzut în dizgrația lui Gheorghe Duca dă, totuși, mănăstirii satele Liteni, în ținutul Bacău, și Siminoace, în ținutul Tecuci. Mai înzestrează mănăstirea cu cai, vite,

⦿ Carte poștală ilustrată, Tg. Ocna, Vedere generală, Editura Librăria și Tipografia S. A. Grünberg, Tg. Ocna, Circulată: anul 1939

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

oi, 50 de stupi și 30 de lei⁶. Popa Cozma trebuia să contribuie și el, urmând a deveni egumenul mănăstirii noi construite. Urma să meargă la Mănăstirea Ivron, de la Muntele Athos, ca să fixeze obiceiul de a da câte 100 de taleri pe an și să rămână egumenul mănăstirii pe viață⁷.

Dacă este același cu egumenul Cozma, care cumpăra o curătură din Deleni cu ani în urmă, putem considera că Biserica **Precista** exista înainte de 1662. Așa se pot explica și daniile pe care unii locuitori din satul Ocna le fac Bisericii **Precista**. La 24 iulie 1676,

Alfred Adler fotograf Brașov.

Ediția Ilustrații J. Flachs, Tg. Ocna.

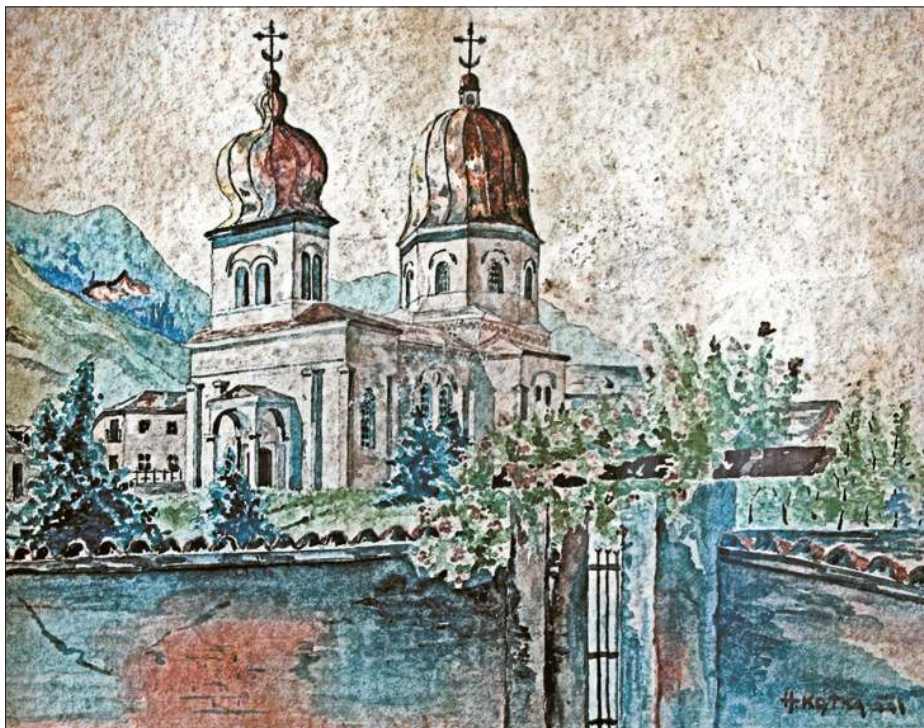
Biserica „Precista” din Tg. Ocna

Carte poștală ilustrată, Biserica „Precista” din Tg. Ocna, Editura Librăria J. Flachs, Tg. Ocna, Alfred Adler fotograf Brașov, Circulată: anul 1908

Carte poștală ilustrată, Biserica „Precista” din Tg. Ocna, Editura: Fotografie, Arhiva Primăriei Târgu Ocna, Urbanism, dosar 1940

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

⦿ Biserica „Precista”, cu zid de cărămidă înconjurător și arborii de tisă plantați după 1930.
Desen de H. Kotka, 1941

Dumitrașcu Lascu și soția sa dăruiesc bisericii 12 fălci de fânaț la Pietrele gemene.⁸ La fel vor proceda și N. Pintilie (1686) și D. Boga (1695), care vor dărui mănăstirii locuri de fânaț, cu toate că se găseau pe moșia domnească a Ocnei.⁹

În sfârșit, la 7 mai 1681, Ana, fiica lui Pelin, vinde lui Cozma, egumen al **Mănăstirii Ocna**, o casă și 5 dughene din târgul Bacău.¹⁰

Câteva scurte informații sunt necesare și despre ctitorii acestei

mănăstiri. Gheorghe Ursachi, fiul lui Ursache, de origine greacă, va ocupa diferite dregătorii după 1659: vistier, mare vameș, mare clucer, mare vistier (1666–1669). Căsătorit, pe rând, cu Ilinca, fiica hatmanului Gheorghe Coci, cu Maria, fiica marelui vistier Iordache Cantacuzino și cu Alexandra, fiica marelui vornic Dumitrașco Șoldan¹¹, a acumulat o imensă avere, așa cum rezultă din catastifele de moșii păstrate în arhivele athonite. În a treia domnie a lui Gheorghe Duca (1678–1683),

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

Ursachi a fost prigonit de domn, pentru firea lui dreaptă, dar și pentru că-l reclamase la Poartă pentru numeroasele sale abuzuri fiscale. Gheorghe Duca l-a încurajat pe un negustor polon, Alexandru Balaban, să se judece cu Ursachi, care avea o datorie de 140.000 de taleri la acesta. Urmarea a fost că boierul Ursachi și-a pierdut averea și a fost supus bățăilor, până a rămas olog. A murit înainte de 17 februarie 1692. A avut mai mulți copii, printre care și pe Dumitrașcu mare stolnic, care s-a căsătorit cu Alexandra, fiica lui Alexandru Buhuș hatman. Așa ne explicăm de ce două fete ale hatmanului Alexan-

dru Buhuș, Nastasia și Safta, au fost înmormântate la Mănăstirea **Precista**, după cum menționează un document din 22 aprilie 1692.¹² Acestei mănăstiri, Alexandra, văduva fostului hatman Alexandru Buhuș, și Neculai, fiul său, îi fac mai multe danii în anii 1692–1693.¹³

La 19 mai 1707, Alexandra, soția răposatului Gheorghe Ursachi vistiernic, întărește dania făcută Mănăstirii de la Ocnă de fratele său Ștefan Șoldan, când a murit și l-a îngropat la Ocnă, și anume, un sălaș de țigani.¹⁴

În 1711, Maria Ursăchioae, soția răposatului Dumitrașcu stolnic, întărește „*mănăstirii noastre*” din

📍 Curcubeu arcuit peste Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”), după o furtună de vară

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

satul Ocna moșia Itești și un sălaș de țigani.¹⁵

Ceea ce dorim să evidențiem sunt relațiile strânse de rudenie între ctitorii celor două mănăstiri. Ion Buhuș, mare logofăt, și Maria, nora lui Gheorghe Ursachi, erau veri.

După moartea boierului Ursachi, pe la 1692, Mănăstirea **Precista**, care se va uni administrativ cu Mănăstirea **Răducanu** la o dată greu de precizat, va fi închinată Mănăstirii Ivion de la Muntele Athos, situație care se va menține până la secularizarea averilor mănăstirilor închinată din anul 1863. Celor două mănăstiri

unificate, cunoscute sub denumirea de „*mănăstirea de la Ocna*”, ctitorii și urmașii lor, unii înrudiți între ei, din familiile Ursachi, Buhuș, Balș, Racoviță, Șoldan, ca și domnitorii Ioan Callimachi și Alexandru Ipsilanti, le vor face numeroase danii. Din fondul documentar extrem de bogat al acestor mănăstiri, o bună parte va fi dusă de către egumenul Damaschin, în 1863, la Mănăstirea Ivion, unde se găsește și astăzi.¹⁶

Mănăstirile **Precista** și **Răducanu** au stăpânit peste 74 de moșii și părți de moșii în 9 ținuturi ale Moldovei (Bacău, Covurlui, Hotin, Iași, Neamț, Putna, Suceava,

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) în timpul iernii

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) în timpul nopții

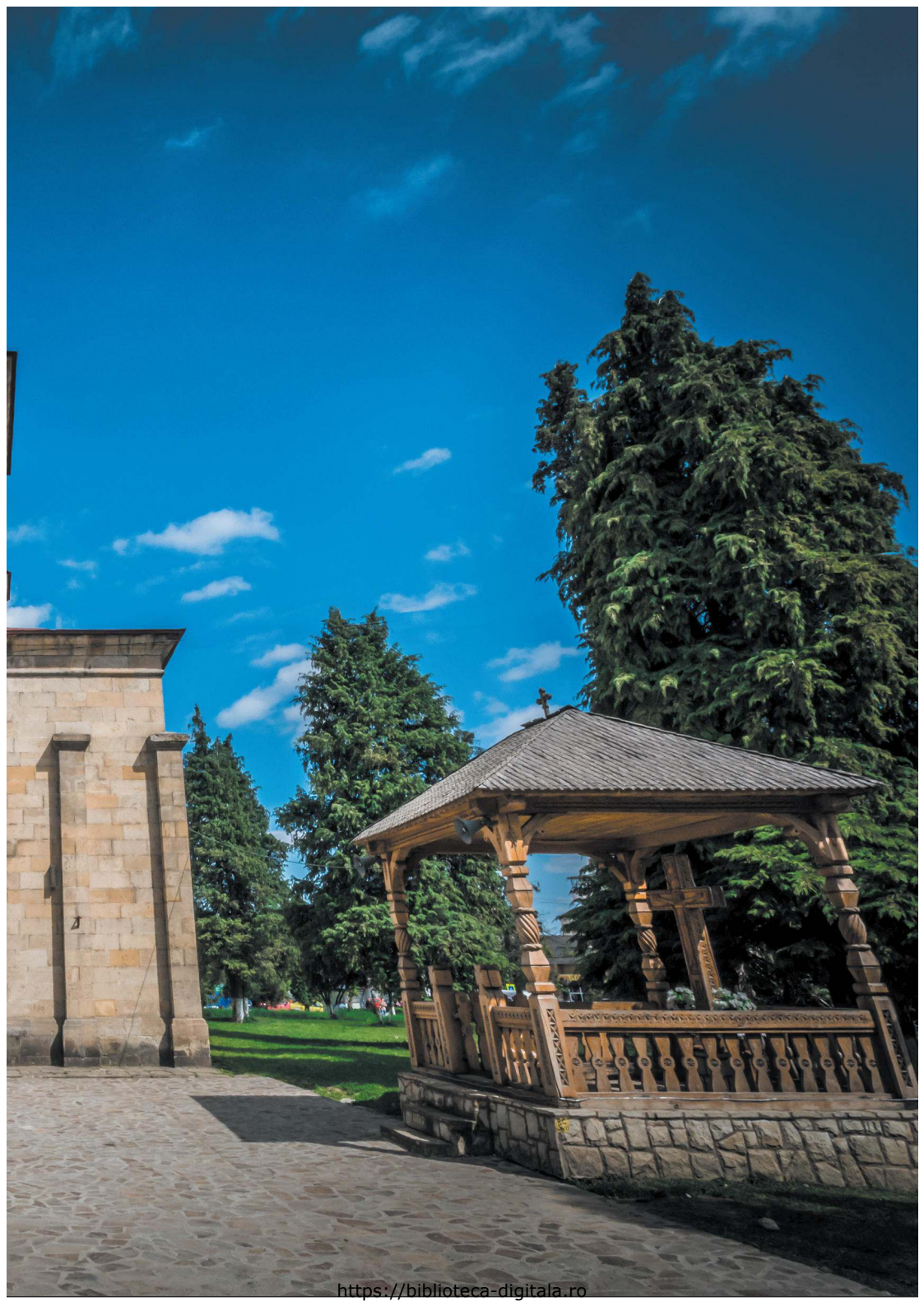
Tecuci, Vaslui)¹⁷, siliști, livezi, poieni, bălți, terenuri în Târgu Ocna și Târgu Trotuș, crâșme la Iași, Târgu Ocna sau în sate, vii la Odobești, Grozești și Ocna, mori pe apa Slănicului și Trotușului, case și locuri cu embatic în Iași și Târgu Ocna, magazii la Iași și la Bacău, farmacii în Iași, prăvălii și han în Bacău și Târgu Ocna.¹⁸ Toate aceste proprietăți vor fi vândute conform legii din 1873. Dintre administratorii (vechilii) moșilor mănăstirii îi amintim pe Vasile Pogor (1837), Anastasie Antoniu (1852), Dimitre Corne postelnic (1852) și Gheorghe Greceanu comis (1856). Pentru unele

dintre aceste proprietăți, egumenii mănăstirii (Meletie, Teodosie, Paisie, Procopie, Damaschin) au fost implicați în numeroase procese în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Mănăstirea **Precista** a avut și câteva metocuri: Schitul Runcu, la gura Răcătăului, închinat mănăstirii de către popa Bosie la 28 ianuarie 1701, biserica din Grozești, ridicată la 1734 de către Radu Racoviță, Schitul Pănțești, ridicat pe la 1744 și biserica din Prăjești, ridicată înainte de 1809.¹⁹

Mănăstirile exploatau mai multe mori, poduri mișcătoare pe Bistrița și pe Siret, aveau numeroși

🕒 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Vechea casa parohială (1940)

poslușnici și țărani dependenți și primeau zeciuială de la locuitorii multor sate.²⁰

Mănăstirile se mai bucurau și de mile domnești: cantități de sare, de untdelemn și de tămâie anual. Constantin Duca porunca deseaticilor din țin. Bacău, la 27 august 1701, să scutească 100 de stupi ai mănăstirii de destina.²¹ La fel, în 1766, Grigore Ghica întărește milosteniile mai vechi ale domnilor Scarlat Ghica și Ioan Callimah, care au acordat mănăstirii 24 ocale de ulei și 3 ocale de tămâie în fiecare an, în valoare de 20 de lei pe an.²² În 1779, Constantin Moruzi reînnoiește această milostenie

domnească.²³

Veniturile Mănăstirii **Precista** sunt consemnate și în unele statistici din secolul al XIX-lea care ne oferă și date prețioase cu privire la modul de exploatare a moșiilor. Astfel, după o listă a Departamentului averilor biserecești din septembrie 1848, Mănăstirea Ocna avea un venit al moșiilor de 6.000 de galbeni, fiind pe locul doi, după Mănăstirea Răchitoasa.²⁴ La fel, într-o statistică din 1851, sunt trecute veniturile anuale ale moșiilor mănăstirilor închinete.²⁵

Mănăstirea a trecut și prin momente dificile, datorită războaielor

și jafurilor făcute de trupe invadatoare: tătari, poloni, austrieci, turci. La puțini ani de la întemeierea mănăstirii, în 1686, un detașament de soldați polonezi din armata regelui Ioan Sobieski pradă satul Ocna.²⁶ La 13 iunie 1712, Anica Racoviță răspundea la scrisoarea din 10 iunie a lui Meletie, egumenul Mănăstirii de la Ocnă, că fiind în bejenie, promite să ajute mănăstirea cu tot ce va putea, după ce situația se va „așeza.”²⁷ În 1717, Mihai Racoviță cheamă în ajutor pe tătari în confruntarea cu cătanele austriece care ocupaseră Mănăstirea Cașin. Tătarii au prădat cumplit și zona Ocnei, incendiind biserica de lemn „Sf. Cuv. Parascheva” și jefuind celelalte biserici ale localității.²⁸ La sfârșitul secolului al XVIII-lea, în cursul războaielor austro-ruso-turce, târgul Ocna va fi ocupat de austrieci și ruși și devastat de turci. În 1772, Divanul Moldovei, la porunca lui Rumianțev, întărește mănăstirii dreptul de a lua 120 de drobi de sare pe an de la Ocne, după vechile privilegii. În 1771, turcii au invadat localitatea Ocna, au ars târgul și mănăstirea și au luat actele acesteia.²⁹ În timpul războiului austro-turc din 1788, austriecii au ocupat salinile. Naturalistul austriac Baltazar Hac-

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Vedere generală din sud-est

quet, a găsit târgul ars de turci. Nici bisericile, cu excepția Bisericii „Răducanu”, nu au fost cruțate.³⁰ Un alt moment de cumpănă pentru oraș și bisericile sale a fost anul 1821 când, în luna iulie, s-au refugiat, pentru două săptămâni, 800 de eteriști conduși de Iordache Olimpiotul.³¹ După retragerea eteriștilor din oraș au pătruns turcii, care au jefuit și incendiat unele clădiri (Hanul Tomițoaiei, din vecinătatea mănăstirii) și au ucis câțiva călugări greci ai celor două mănăstiri, **Precista** și **Răducanu**. Ultimul pericol major prin care a trecut biserica actuală, ridi-cată de Damaschi Iviritul, a fost în vara

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Cele două turle ale bisericii

anului 1917 când artileria germană a bombardat cu sălbăticie orașul. Lăcașul a suferit doar avării, în timp ce toate clădirile din preajma sa au ajuns ruine.³²

Până la secularizare, mănăstirea a fost condusă de 22 egumeni greci³³, între care menționăm, în mod deosebit, pe Cozma, Paisie, Meletie, Procopie și Damaschin. Unii erau iviriți, alții nu. Unii s-au dovedit buni administratori și iubitori de carte, alții au lăsat biserica să se ruineze în timp.

După secularizarea averilor mănăstirilor închinată a fost numit tot câte un singur egumen, dintre călugării români, pentru cele două mănăstiri.

📍 Strada Victorie după bombardamentul artileriei germane din august 1917. În plan depărtat, turlele Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”)

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

Aceștia au fost: arhimandritul Policarp Popescu (1863), iconom Vasile Ștefănescu (1864), arhimandrit Climent Mihăilescu (1864–1872), arhimandrit Ghena-die Merișescu (1872–1873) și protosinghelul Iosif Nicolau (1873–1885). În 1885, episcopul Melchisedec numește la Mănăstirea **Precista** un preot de mir. Prin *Legea clerului mirean și seminariilor* din 1893 cele două biserici vor forma două parohii urbane, care s-au păstrat până astăzi. În această biserică au slujit, după 1885, preoții Arghir Goagă (1885–1916), Gheorghe Tudorache (1916–1918), preoții Nicolae Ata-

nasiu (1918–1940), Ioan Matei (1940–1974), Pavel Curcuță (1974–1999), Constantin Genes (1999–2014), iar după 2014, preotul paroh Valentin Cojocaru, preotul Proto-pop misionar Ștefan Curcuță și Andrei-Silviu Neicu (din 2018).

Nu știm cum arăta vechea biserică, care în mod sigur era înconjurată de ziduri. Unii autori afirmă că ar fi fost construită din lemn de stejar, ceea ce reprezintă mai mult o tradiție locală. Părerea noastră este că biserică era din zid și pentru zugrăvirea ei marele vizitier Gheorghe Ursache a adus doi pictori greci, pe Gheorghe și Dima, pe la 1692, ca să o picteze.³⁴

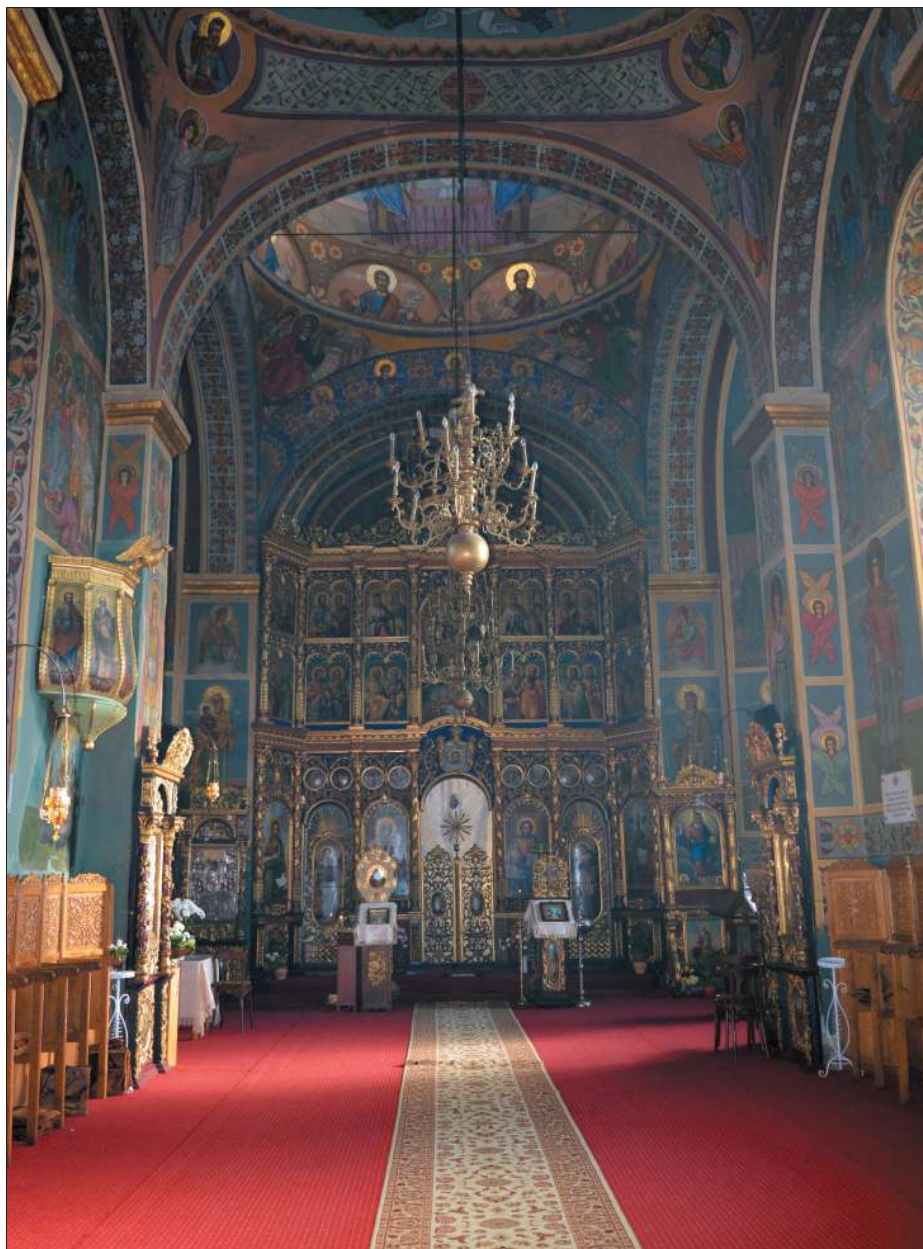
📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”. Fațada sudică

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

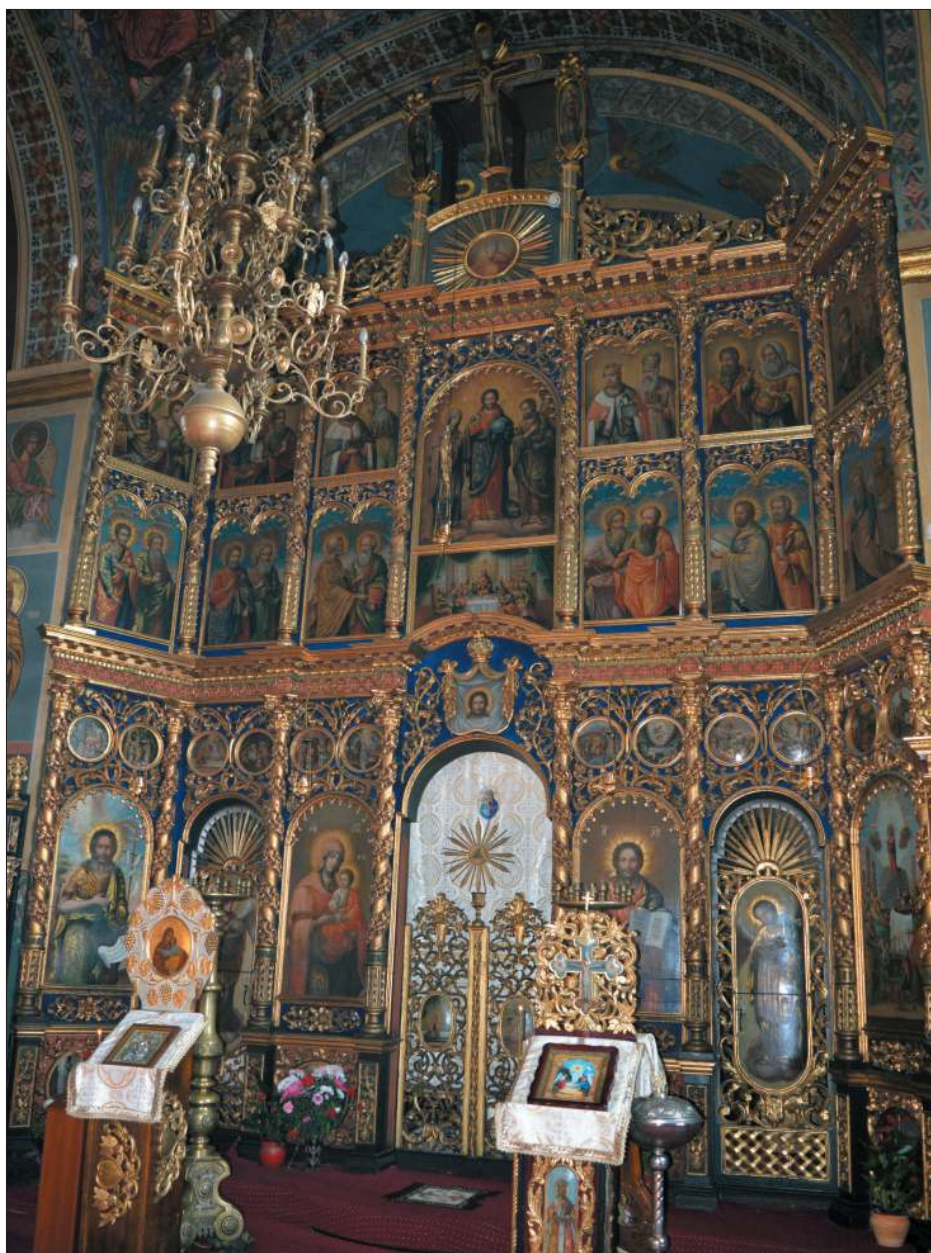
⦿ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Vedere generală din interiorul bisericii, spre pronaos

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

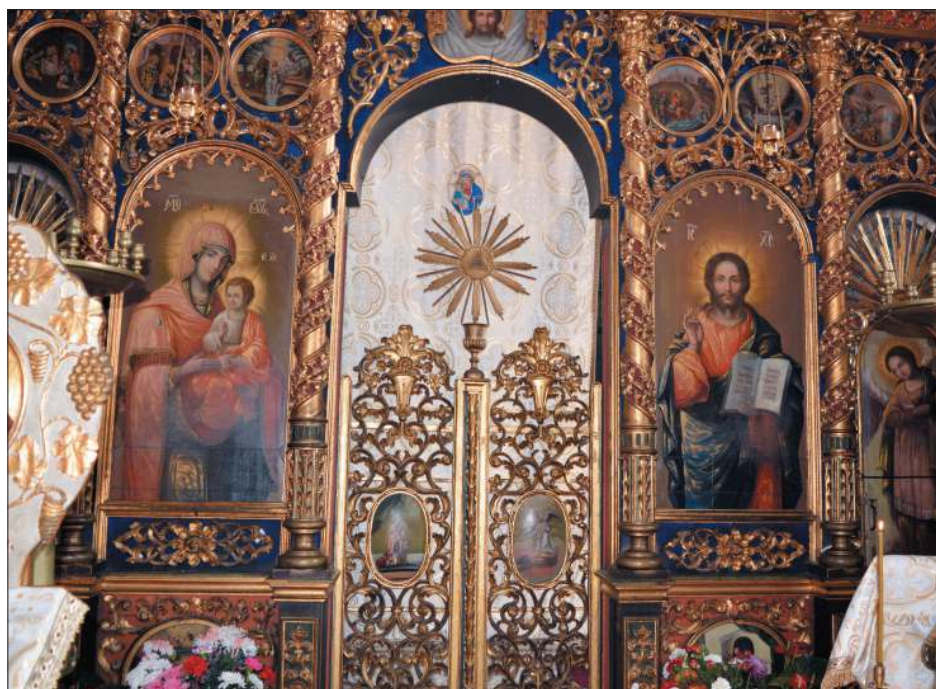

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Vedere generală din interiorul bisericii, spre naos

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

↻ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Vedere generală cu frumoasa catapeteasma

➤ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Catapeteasma. Vedere generală cu ușile împărătești

Costache Negruzzi, cu prilejul unei vizite la Târgu Ocna în 1852, ne lasă o foarte interesantă descriere a turnului **Precistei**, care avea o destinație mai specială, contrar a ceea ce ai fi întâlnit la o mănăstire obișnuită.

„Turnul e o zidire curioasă. El este pătrat, de o circonferiță de 12 stânjeni, și de o nălțime de 5-6. Se cunoaște că a fost zidit cu mult înainte de monastire (care și ea dată de vro două sute și mai bine ani), și că menirea lui n-a fost de a servi de clopotniță. Gios are o încăpere mare, care a fost, cum se

vede, magazie sau închisoare. Despre nord, te sui pe o scăriță la o nălțime de 15 palme, și între într-o săliță îngustă, unde cel întâi lucru ce ți se înfățișează este spânzurătoarea! Un grindei de stejar stă prins în zid de amândouă laturile, iar în mijloc este o verigă ruginită de care se anină ștreangul. Călăul n-avea decât să învărtească grindeiul ca să sugrume pre pațient! În dreapta acestui coridor este o ușuliță pe care te cobori pe o scăriță dreaptă și îngustă — putredă acum de vechime — într-o închisoare subpământeană, fără lumină, fără aer și de o adâncime grozavă.

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Absida dinspre nord

Acolo cine știe câte jertfe au fost! Câte suspine au înădușit groasele ziduri a turnului! câte blăsteme vărsau asupra tiranului rafinat ce l-a zidit acele buze ce vineau de amuțeau învinețite sub spânzuraătoare ce stă dinaintea ușii! În dreapta coridorului este o scăriță pe care suindute, între într-o camară boltită cu ferestre strâmte, care servea la schinguirea prizonierilor, precum se cunoaște de pre gura unui cuptoraș ce se vede la intrarea acestei închisori, în care negreșit se înferbântau uneltele schinguirilor. Mai suindu-te găsești încă o altă camară boltită, și mai sus stau aninate clopotele monastirei. Un clopot mare, vechi și spart, cu

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Zona naosului, cu tija de oțel care leagă zidurile exterioare ale pronaosului

glasul său cel dogit, vestește ocnelor când este sărbătoare.”³⁵

Despre același turn, situat în partea de SV a curții bisericii și demolat la 1858, scrie și istoricul Gheorghe Ghibănescu: „Acest turn avea forma unui pătrat, avea scări de piatră către clopote; avea și un beciu de deasupra și două etaje în sus unde să zice că au murit mai mulți boieri mari, fiind trimiși de domnia Moldovei și unde îi tortura. Erau bătute în bolți mai multe cârlige, de unde se zice că legau frânghii și spânzurau pe cei condamnați.”³⁶ Pe o inscripție pe marmură se putea citi: „Din mila lui Dumnezeu și din osteneala noastră, am cheltuit și

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Amvonul și icoana Maicii Domnului cu pruncul Iisus

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Tronul arhieresc

am făcut acest turnu. Popa Cosma egumen.”³⁷ Anul construirii nu apare, dar e posibil să dateze de pe la sfârșitul secolului al XVII-lea sau începutul secolului următor. Demolarea s-a făcut și pentru a se evita transformarea lui în punct de observație pentru pompieri (vezi cazul Bisericii Sf. Nicolae).

Nu putem încheia referirile la vechea biserică a mănăstirii fără a aminti că, într-un document din 17 februarie 1692, sunt menționați, împreună cu egumenul Cozma, Gheorghe și Dima, zugrăvi.³⁸ Aceș-

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

🕒 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Clopotele

ția pictaseră Biserica **Precista** și împreună cu fratele lor, Mihail, alcătuiau o familie de zugravi renumiți în toată Moldova.³⁹

Mănăstirea **Precista** a avut relații strânse cu Mănăstirea **Trei Ierarhi** din Iași, metoc la **Protaton**, și de aceea vom întâlni la Mănăstirea **Protaton** unele documente ale mănăstirii.⁴⁰ La Mănăstirea „Trei Ierarhi” erau păstrate documentele Mănăstirii **Precista**, pe la 1773, care le folosea în procesele de la Iași a celei de a doua mănăstiri.⁴¹

Biserica Biserica **Precista** a fost mănăstire între 1683 și 1885. Din 1885 devine biserică de mir.

Cutremurul din 1800, menționat într-o însemnare pe un

Octoih Mare de București, din 1792, și care consemna: „La leat 1800 octombrie 14 s-au clătinat pământul tare hâțânându-se și legănându-se încât și multe mănăstiri de piatră s-au sfărâmat”⁴², ca și cel din 1821, care menționa lapidar: „1821, noemvrie 5, sâmbătă la 10 1/2 cias de zi s-au cutremurat pământul în două răstimpuri de l-am simțit bine, căci din somnu m-au trezit, afându-mă la Târgu-Ocnii”⁴³, au ruinat cu totul clădirea vechii biserici și a reclamat construirea noii biserici în

🕒 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Cupola

anii 1859–1860. Biserica actuală a rezistat mai bine cutremurelor din 1940 și 1977. Arhiva Mănăstirii **Ivion** conține multe documente referitoare la construirea noii biserici, despre zugrăvirea ei, construcția amvonului la fel ca la Mănăstirea **Răducanu**, confecționarea catapetesmei, poleirea ei cu aur, despre fabricarea și amplasarea tijelor de fier la ferestrele bisericii, despre piatra folosită de meșteri etc. Sunt amănunte și despre lucrătorii români și germani folosiți, cum era August

Helm, dar și despre pictorii care au realizat pictarea bisericii, frații Costache și Gheorghe Unggian din Târgu Ocna, Gheorghe Grama sau pictorul Ioniță Varlam de la Iași.⁴⁴

Actuala biserică, cu aspect de catedrală, masivă, din piatră cuadrată, cu fațadele simple cu contraforți imitând coloane clasice simplificate. A fost reparată în anii 1914, 1934, 1968 și parțial în 1988, are absidele laterale de formă dreptunghiulară la exterior, iar cele două pridvoare, unul închis, iar celălalt deschis, sunt așezate în

↻ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Catapetesma. Icoana lui Iisus Hristos

↻ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Catapetesma. Icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

☛ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus, din secolul XVII. A aparținut bisericii lui Gheorghe Ursachi vistier

☛ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Icoana Maicii Domnului

axă. Accesul în turnul-clopotniță se face prin pridvorul închis.

Clopotnița adăpostește 4 clopote din care unul, cu inscripție în limba greacă, a fost turnat de egumenul Paisie Iviritul în anul 1785, dar fiind fisurat a fost refăcut de egumenul Damaschin, în 1860⁴⁵.

Interiorul bisericii este vast și această senzație o dă lipsa peretelui despărțitor dintre pronaos și naos și chiar a arcaturilor sprijinite pe coloane ca la **Răducanu** sau **Sf. Nicolae**. Din această cauză a fost nevoie să se lege pereții laterali ai pronaosului printr-o bară metalică pentru a-l consolida.

Iconostasul a fost pictat, la 1869, de către D. Petrescu, odată, probabil, cu întreaga biserică. În anii 1928–1929 biserică va fi repictată în ulei, iar în 1968 în frescă. Pictorul Ecaterina Ardeleanu a pictat portretele episcopilor Romanului și Hușilor, P.S. Partenie Ciopron și P.S. Eftimie Luca. Iconostasul este de o rară frumusețe, cu splendide colonete cu sculptură decorativă, care separă icoanele grupate în perechi, cu partea superioară boltită, cu excepția icoanelor praznicale încadrate în medalioane rotunde și mici. Iconostasul (se mai folosește

și termenul catapeteasmă) montat pe schelet de lemn respectă structura clasică, în 4 registre de icoane. Iconostasul bisericii este împodobit cu 42 de icoane de diverse mărimi. De la vechea biserică s-au păstrat câteva obiecte de cult: 5 icoane mari (1810), 4 candelے de argint (1791), 1804, 1814), o icoană și un epitaf cusut cu fir de aur dăruite de cămărașul Alexandru Vilara (1850–1851). Biserica actuală are și câteva policandre, unul mijlociu și două mici, cu aceeași inscripție greacă („*Arhimandrit Damaschinos Ivirit ctitor 1860*”), și unul mare, cu 24 de lumini, dăruit de Dumitru Danali (1929).

Mănăstirea **Precista** a avut un bogat fond de carte veche, în parte păstrat și astăzi la Biserica **Sf. Nicolae** (de unde a fost mutat, acum câțiva ani, într-un loc cu condiții mai bune de conservare). Dintre exemplarele mai valoroase amintim o **Evanghelie** de București din 1693, o altă **Evanghelie** de București, din 1750, și o a treia **Evanghelie** de Veneția din 1795, care a fost trimisă, în anul 1813, de egumenul Meletie la Mănăstirea **Iviron** de la **Muntele Athos**. Pe **Evanghelia** din 1693 întâlnim următoarea însemnare: „... de car(e) învrednicindu-m(ă) m(i)lostivul Dumnezău ca să ajun-

☛ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Catapeteasma. Icoana Sfântului Ioan Botezătorul

☛ Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Icoana Sf. Cuv. Parascheva

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

gu la cina preoții să fie la a noastră sfântă biserică. Această sfântă și prea-curată evanghelie cumpărat-o-am eu robul lui Dumnezeu Dumitrașco nepot lui Buhuși vel log(o)-f(ă)t însă cu îndemnarea părintelui Partenie am cumpărat-o acum povs. dela preote(a)sa Acsi-nie(a) a priotului Iordachea snă popa Ion Sorca din Ocnă deacarea am cumpărat-o o pentru al miau sufletu și pentru al me triabă, ar(i) un de ar hi darul... (cine) s-ar ispiti a o...iea să aibă bl(ă)stămul cuvintelor Domnului Is. Hs. și a sfinților părinți... leaști și dea m... iartatu. Și am cumpărat-o în zilele preînălțatului domn Io Costantin Cantimir Voevoda așeș cându vinie dela Țarigrad. Și era la Bărladu. Și umbla vletul 7219 (=1711) Dec(hemvrie) 5.”⁴⁵ O însemnare, din iulie 1717, arată că **Evanghelia** a fost cumpărată de preotul Vasilie din Comănești pentru mănăstire,

iar alte însemnări apar pe o **Evanghelie** de București din 1750 și o **Evanghelie** de Veneția din 1795.⁴⁶

În naos, pe peretele sudic, se găsește o placă de marmură cu următoarea inscripție: „*Rugați-vă pentru odihna sufletelor ofițerilor și trupei V(ână)tori(lor) de m(un)te viteji între viteji morți pentru țară și rege în luptele de la Coșna și Cireșoaia în iulie August 1917*”.

Tot în pronaos, dar pe perețele nordic, în dreapta icoanei Sfintei Cuvioase Parascheva, se află o placă de marmură cu următoarea inscripție: „*În această biserică închinatu-ne-am noaptea 25 iunie 1947 moaștelor Sf. Parasciva aduse dela Iași. După 2 ani de secetă plouată zile multe și bogată a fost rodnicia pământului. Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi.*”

La fel ca și alte biserici (**Sfântul Nicolae, Sfinții Apos-**

BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” („PRECISTA”)

📍 Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”). Catedrala se detașează maiestuosă în cercul format de blocurile ridicate în perioada comunistă

toli), ca și orașul Târgu Ocna în general, Biserica **Precista** a suferit numeroase stricăciuni în urma bombardamentelor din vara anului 1917, fiind reparată în exterior, în 1919, de enoriași, iar în interior de preotul paroh N. Atanasiu și soția sa, Ioana, în anii 1928–1929, când biserica a fost pictată în ulei și catapeteasma restaurată. A fost repictată în frescă de pictorul Dimitrie Hornung și sfințită de P.S. Partenie Ciopron (pe 29 septembrie 1968) și restaurată de

📍 **Preoții slujitori în parohia „Precista”:**
Valentin Cojocar (actualul paroh), **Ștefan Curcuță**, **Andrei-Silvu Neicu** și **protopop Ioan Bârgăoanu**

pictorul Ecaterina Ardeleanu, în anii 1987–1989, și sfințită de P.S. Eftimie Luca (pe 20 august 1995).

În ultimii câțiva ani nu s-au mai efectuat reparații notabile la această biserică, în afară de un aghiasmatar din lemn. Din păcate, la fel ca **Sfântul Nicolae** și **Sfinții Voievozi**, Biserica **Precista** este „înăbușită” de noile construcții care au depersonalizat micul, dar atât de pitorescul oraș Târgu Ocna. Este o istorie a unui lăcaș ce a depășit trei secole și jumătate de existență, din care două sunt legate de legături neconținute cu mănăstirile de la **Sfântul Munte Athos**.

MĂNĂSTIREA IVIRON

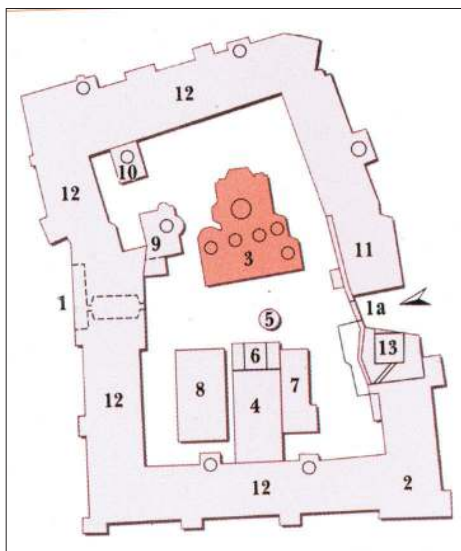
(MUNTELE ATHOS)

Mănăstirea Iviron, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, este așezată în partea de nord-est a peninsulei atho-nite, la țărmul Mării Egee, și a fost întemeiată de Ioan Iviritul, general bizantin, originar din Iviria (Georgia), între 980 și 983. Deși distrusă în mai multe rânduri, **Mănăstirea Iviron** și-a păstrat locul al treilea în ierarhia athonită până în zilele noastre, după Marea Lavra și Vatoped.

Ea conservă un inestimabil tezaur care cuprinde: peste 150 de cutii de argint și racle cu moaște de la diferiți sfinți, muzeul și biblioteca care adăpostesc valori neprețuite: obiecte de artă, peste

📍 Biserica „Sfânta Treime”. Vedere aeriană

Planul Mănăstirii Iviron și legenda

1. Intrarea principală	Domnului „Portărița”
a) Intrarea secundară	10. Paraclisul Cinstului
2. Arhondaricul	Înaintemergător
3. Katholikonul	11. Sinodikonul,
4. Trapeza	Biblioteca nouă și
5. Agheasmatarul	Skevoflakionul
6. Clopotnița	12. Chiliile monahilor
7. Bucătăria	13. Turnul de apărare
8. Biblioteca	
9. Paraclisul Icoanei Maicii	

După **Sfântul Munte Athos**, Chilia Buna Vestire, Schitul „Sfântul Dimitrie” - Lacu, Sfântul Munte Athos, f.a., p. 45

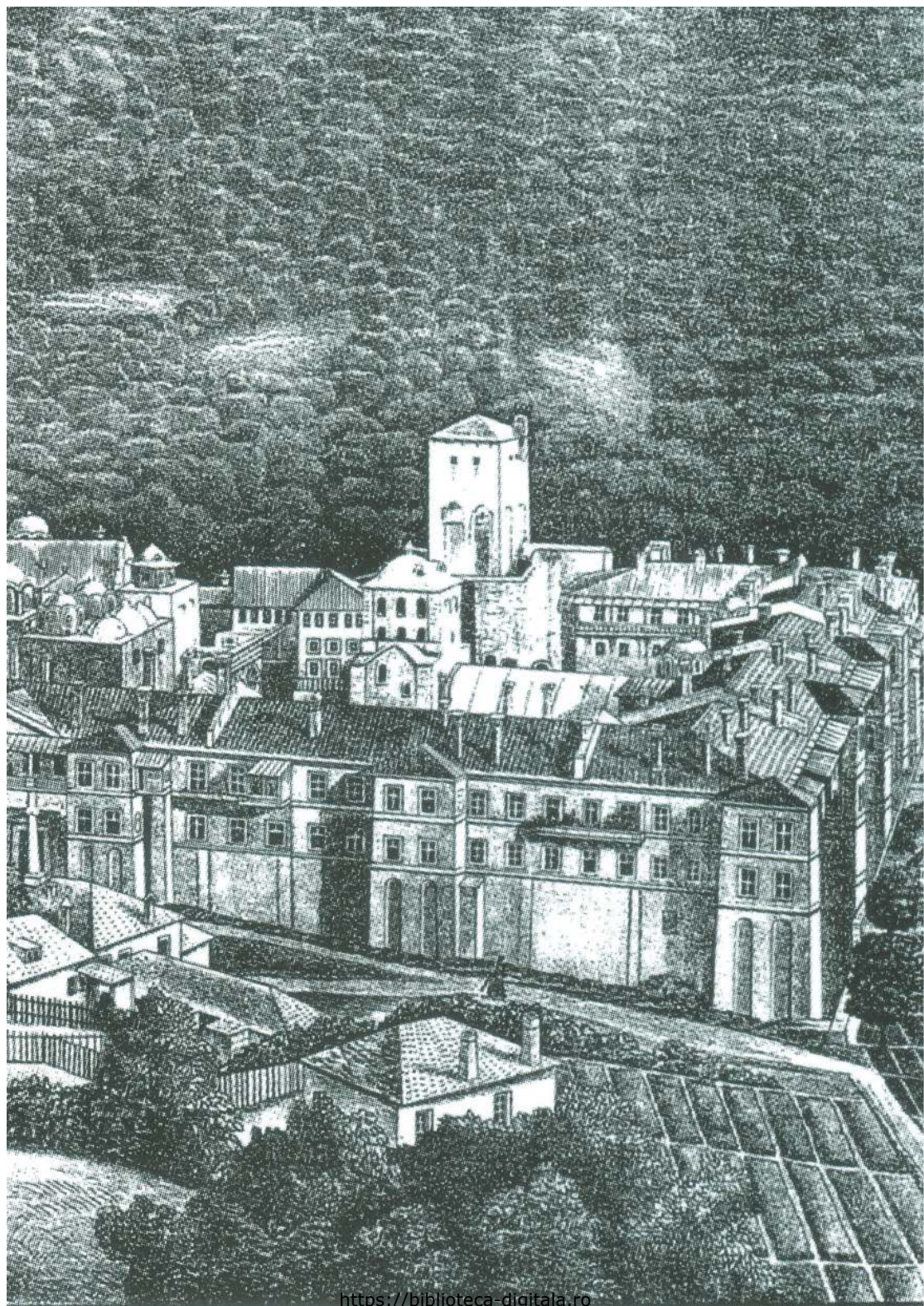

📍 Hartă. Sfântul Munte Athos și mănăstirile sale

2.000 de manuscrise și cca 20.000 de cărți, în georgiană, greacă, ebraică, slavonă și latină, dintre care multe incunabule sau ediții princeps. Între documentele de valoare se numără: o evanghelic pe pergament din sec. XIII, 31 evanghelii pe pergament din sec. XIII-XIX, 45 manuscrise pe pergament cuprinzând chestiuni bisericesti din sec. XIV-XIX, 174 manuscrise cu materii profane din sec. XIX-XX, două evanghelii pe hârtie din sec. al XVII-lea și 772 manuscrise de muzică bisericească din sec. XIV-XIX. Mănăstirea adăpostește

mai multe icoane făcătoare de minuni: Maica Domnului „**Pirovolitissa**” („Împușcata”), „**Eleovritissa**” („Izvorătoarea de untdelemn”), „**Junghiata**”, „**Antifonitria**”, „**Vimatarissa**” („Ctitoria”), „**Paramithia**”.⁴⁷ Ca și celelalte mănăstiri din Sfântul Munte, și **Mănăstirea Iviron** a supraviețuit și prin ajutorul dat de domni ai Țării Românești (Neagoe Basarab, Radu Mihnea, Matei Basarab, Mihai Viteazul) sau a unor boieri munteni și moldoveni. Șerban Cantacuzino a ctitorit, la 1680, paraclisul unde se păstrează cel mai de preț odor al mănăstirii: icoana

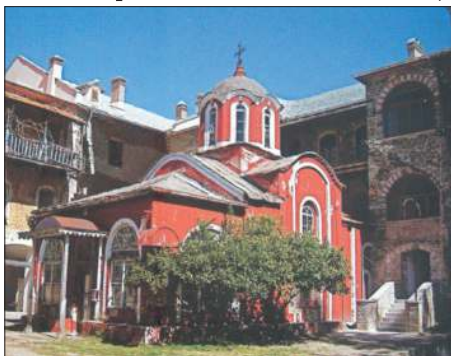

📍 Mănăstirea Iviron. Vedere generală dinspre mare

făcătoare de minuni a Maicii Domnului („Portaitissa”; „Portărița”), datând din secolul al IX-lea.

Mănăstirea Iviron a avut numeroase metocuri în Țara Românească și Moldova printre care se numărau și

📍 Mănăstirea Iviron. Biserica Sfântul Ioan Botezătorul

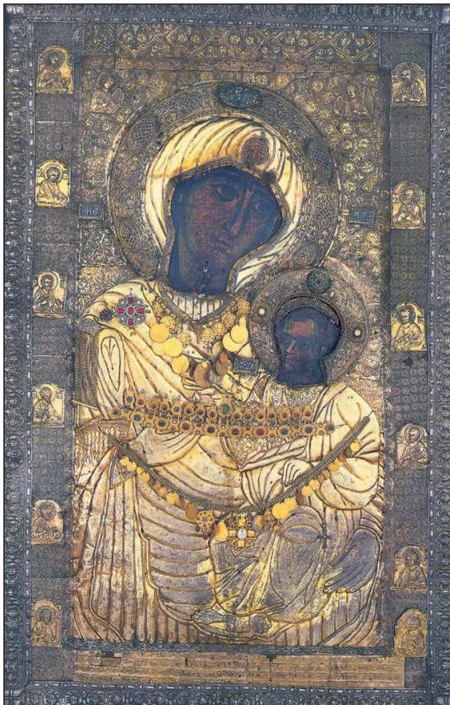
Mănăstirile **Precista** și **Răducanu** din Târgu Ocna. Mănăstirea **Precista** a fost închinată de vistiierul Gheorghe Ursachi, pe la 1683, iar Mănăstirea **Răducanu** de marele logofăt Ion Buhuș, după 1700, ambele mănăstiri având o administrare comună până la secularizarea averilor mănăstirilor închinată, din 1863.

Mănăstirea Iviron păstrează aproape 2.400 de documente românești privitoare la moșiile metocurilor sale din Țările Române. Circa 622 de documente privesc Mănăstirile **Precista** și **Răducanu** și metocurile lor (Schitul Runcu, biserica din Grozești, Schitul Păncești, biserica din Prăjești, toate în jud. Bacău). Parte din documentele acestor mănăstiri au ars, în 1788, când turcii au dat foc târgului Ocna și doar o parte din ele au

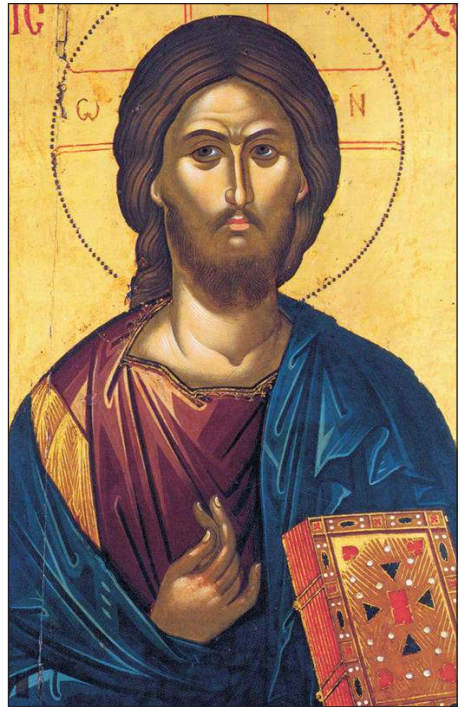
putut fi salvate de călugării greci. Cercetătorul Florin Marinescu a reușit să publice un impunător catalog, în două tomuri, cu titlu: ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΡΧΕΙΟ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ (**Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron**), Atena, 2007, punând la dispoziția specialiștilor un imens tezaur documentar (2384 de documente). Domnia sa, împreună cu un grup de călugări de la Mănăstirea Iviron, condus de egumenul Vasilios, a vizitat în câteva rânduri orașul Târgu Ocna. Istoria celor două mănăstiri târgocnene este astăzi mai bine cunoscută datorită accesului la documentele românești din arhiva Mănăstirii Iviron.

➤ Mănăstirea Iviron. Biserica „Buna Vestire”. Naosul. În plan depărtat, frumosul iconostas. În Sfântul Altar, așezată pe un tron, se află Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Vimatarissa”

➤ Celebra icoană făcătoare de minuni Maica Domnului cu Pruncul („Portaitissa”)

➤ Icoana Iisus Hristos, pictată de Teofan Cretanul (1535–1545).

Inscripții și însemnări privitoare la Mănăstirea „Precista”

Inscripții

◆ **Pe îmbrăcămintea de argint a icoanei hramului pusă într-o deosebită strană.** — „**Ησεβασμία εικόνα έκοσμηθη δι εξόδων άρχοντος μεγάλου βορνικου Αλεξάνδρου Βηλαρα εις μνημόσυνον αυτού και τών γονέων εν έτει σωτηρίω 1856 Ίασιων δι έπιγραφιάς του ήγουμενοντος άρχιμανδρίτου Παΐσιε ίβηρήτου**”. („Această venerată icoană a fost împodobită cu cheltuiala arhonitului marelui vornic Alexandru Vilara spre pomenirea lui și a părinților săi în anul mântuirii 1856 Iași prin sânguینța egumenului arhimandrit Paisie iviritul”.)

◆ **Pe un policandru.** — „**ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΙΒΗΡΙΤΗΣ ΚΤΗΤΩΡ**”. [„Arhimandritul Damaschin Iviritul ctitor 1860.” (Această inscripție se află încă pe două policandre mai mici. Aceeași inscripție a fost și pe policandru cel mare distrus în timpul războiului 1916–1918 – nota lui C. Bobulescu)

◆ **Pe clopotul cel mare.** — „† **Ο ΠΑΡΩΝ ΚΩΔΩΝ ΜΟΝΗΕ ΠΡΕΤΖΕΑΣ ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΘΗ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΑ ΤΥ ΠΡΟΗΓΜΕΝΟΥ ΠΑΗΣ ΤΥ ΙΒΗΡΙΤΥ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΑΡΧΟΝΤΩΝ ΣΤ ΟΛΝΙΚΥ ΜΑΝΟΛΑΚΗ ΜΗΧΑΛΑΚΗ ΚΑΙ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1785 ΡΑΓΙΣΘΕΙΣ ΔΕ ΑΝΕ ΚΑΙ ΝΙ ΣΘΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΥ ΚΑΙ ΗΓΥΜΕΝΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΥ ΙΒΗΡΙΤΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1860 ΑΓΟΡΑ ΟΚΝΩΝ. GEGOSSEN**

VON EPHEIM ANDRASCHOFSKI IN KRONSTADT”. („Prezentul clopot al mănăstirii Precista a fost turnat mai întâi prin proegumenul Paisie iviritul cu ajutorul boierilor stolnicului Manolachi, Mihalachi și Spiridon grămaticul în anul 1785 iar crăpat fiind a fost reinnoit cu cheltuiala preacuviosului arhimandrit și egumen Damaschin Iviritul în anul 1860 în Târgul Ocnii.”

◆ **Pe clopotul cel mic.** — „În anul 1934 luna Noembrie la biserica Precista din Tg. Ocna, preot fiind s.s. Preotul Neculai Atanasiu, se afla un clopot crapat și s’a înlocuit cu cheltuiala mea Gh. Botez și a fiicei mele Agata pentru slava Mântuitorului nostru Isus Hristos și în amintirea soției mele Maria ș’a copiilor, Ilie, Elena, Ștefan și Neculai trecuți în viața veșnică.”

◆ **Pe o marmură de pe peretele sudic.** — „Rugați-vă pentru odihna sufletelor ofițerilor și trupei V(ână)tori(lor) de m(un)te viteji între viteji morți pentru țară și tron în luptele de la Coșna și Cereșoaia în Iulie-August 1917”.

◆ **Pe peretele sudic.** — „Pictura murală și înfrumusețarea acestui sf(ânt) lăcaș este făcută acum pentru întâia dată (ab origine) cu cheltuiala p(ărintelui) paroh și pro-toiereu iconom N. Atanasiu și soția sa Ioana cu fiul lor Nicolae pentru vecinica lor pomenire terminată în anul 1929 Noemvrie.”

◆ **Pe peretele nordic. A.** — „Instalația luminei electrice din acest sf(ânt) locaș cu toate materialele necesare s’a făcut cu cheltuiala d(omnu)lui epitrop Gheorghe Vasilescu și soția sa Elena.” **B.** —

„ † Policandru mare 24 lumini este dăruit de d(om)nul Dumitru Danale și soție(a) sa Victoria cu fii lor † De asemenea acoperișul casei parohiale lucrat în mod gratuit de d-l Costache Butnaru pentru pomenirea sa și a soției sale Ecaterina și fii lor 1929.”

◆ **Pe o marmură de pe peretele nordic.** — „În această biserică închinatune-am noaptea 25 iunie 1947 moaștelor Sf. Pareschiva aduse dela Iași. După 2 ani de secetă plouată zile multe și bogată a fost rodnicia pământului.

Minunat este Dumnezeu între Sfinții Săi”.

◆ **Pe un monument funerar din marmură, cu chipul unui înger, lângă peretele sudic al bisericii** (dispărut după 1990). — „În două ore Zoe, zburăși din astă lume / În care nu ernași, nici douăzeci de ierni / Și abia cinci ani, purtata-i, nemuritu-mi nume, / Luându-mi îngerășul și dându-mi chinu, / Te plâng și plâng cu mine toți cetățenii cunoscuți și oricine afla-va viața ce-ai avut. 12 noembrie 1861 — C. Dimonisie.”

◆ „Pomelnicul ctitorilor al sfânt. mănăstiri a Precistei dela Ocnă” (secolul al XVIII-lea). ◆ Pomelnicul a ctitorilor sfinte mănăstiri acestie Precesta: Ursache, Gheorghii, Marie, Alecsandru, Ecaterina”.

◆ „Pomelnicul ieroarhimandritului Ghenadie Merișescu egumenul monast(îrilor): Precista și Răducanu din T(ârgu) Ocna 1871 luna Maiu 1”.

Însemnări

◆ Pe o Evanghelie de București din 1693. A. — „de car(e) învrednicindu-m(ă) m(i)lostivul Dumnezău ca să ajungu la cina preotții să fie la al noastră sfântă biserică.” B. — „Acastă sfântă și prea-

curată evanghelie cumpăratu-o-am eu robul lui Dumnezău Dumitrașcu nepot lui monah Partenie ot mân(ă)stirea dumisali lui Buhuși vel log(o)ff(ă)t însă cu îndemnarea părintelui Partenie am cumpărat-o acum pors. dela preote(a)sa Acsinie(a) a priotului Iordachea snă popa Ion Sorca din Ocnă deacarea am cumparat-o pentru al miau sufletu și pentru al me triabă, or(i) unde ar hi darul ... (cine) s’ar ispiți a o ... Iea să aibă bl(ă)stăm(ul) cuvintelor Domnului Is. Hs. și a sfinților părinți ... leaști și dea m ... iartatu. Și am cumparat-o o (în zilele preînălțatului Domn Io Constan)tin Cantimir Voevoda așes cându vinie dela Țarigrad. Și era la Bărladu. Și umbla vletul 7219 (=1711) Dec(hemvrie) 5.” C. — „Să s(e) știe că acast(ă) sf(ânt)ă ev(an)gh(e)lia am cumpăratu-o eu preotul Vasilie din sat din Comănești din ținutul Bacăului pentru zeci (?) lei dela părinteli egumenul Sofronie dela sf(ânt)ta mănăstir(e) de Ocnă pentruca să hie de treaba sf(i)ntei beserici în zileli bl(a)gocestivului Domnu Ioan Mihaiu Racoviți Voivoda vlt. 7225 (= 1717) Iul(i). Ierei Vasilie ot Comănești.” D. — „**Pomelnicul preotului Vasilie d(e)la Comăneșt(i) 7225 (= 1717).** „**Ⲇ Toma Ⲇ Mariia Ⲇ ierei Ioanu papadie Chelsia Ⲇ Pătrașcu Ⲇ Gahia Ⲇ irei Ioanu Ⲇ Marie ierei Vasile Papadie Sanda Ⲇ Grigorie Ⲇ Călina ⲏ ⲪⲎⲠ ⲏ Ⲙ** (= și tot neamul lor) ierei Vasile ot Comănești iscal.” E. — „**Μνήσθητι κύριε σταν θελης κρίνει ζώντας και νεκρός ακδιογ τηιονον Ioan ieres**”. („Pomenește, Doamne, când vrei să-i judeci pe vii și pe morți.”) F. — „1746. † **Ἐν τῷ τῷ αἰῶνι ἐναγγελίῳ το ἀφειρωσις οκῦ δυματῆραςκος γραματικός εἰς τὸν αἰγίῳ Νικολαν δία ψηχηκην σοτηριας και ἔγραψαν και τύςγονεῖς τυ δίανα μηριυ νεζόν Ναστασίκυ. Παρθενίῳ ἱερομοναχῳ**

Θοδορ Βασιλήκα, Ἰών, Ἰφτίμη (?) ἰζτου νεκυρο ...κα Ὅπισος τό ἀποξενώσε να εκη Ἰήν ἀράν τών δριακοσιων Ἰή Θεοφόρων πατέρων καί τῷ θεον ἀράν τῷ ἀγίῳ Νικολαῦ καὶ η̅των ἰζτο παρ ο καὶ νικυλτζος Ἰοανιτζας τι-ὐλμος γιανακης καλαρασκis ο ταντον εδθηεαν σαρανταρα διανακη μῆν β βδεκεμβριῦ”.

(„În această sfântă evanghelie dăruită de către gramaticul Dumitrașcu din Ocna către sfântul Nicolae pentru mântuirea sufletului său și scrisă pentru sfinții părinți Nastasia, Partenie ieromonah, Todor, Vasilica, Ion, Iftimi și alți răposați... și pe care a înstrăinat-o ca să aibă pentru pomenirea părinților, sfântului Nicolae și Ioanidas, a dat 40 de lei lui Ianache din Călărași, mineiul pe 6 decembrie.”)

◆ **Pe o Evanghelie de București din 7258 (= 1750).** A. — „Acastă sfântă carte ievanghelie este a părintelui popi lui Dumitraș b ... Băcniî, iar cini s’ar ispiti ca să o f(uri) ... datu și închiriatu focului de veci și afurisit de 300 dea sfinți părinți și să fie al satani în veci de veci și iaka (?) focului unde vermile nu d(oarme) (?) și focul nu s(e) stinge ... азъ писатъ попу Матею (= eu am scris popa Mateiu) cel sârman (?).” B. — „Să știe că am pri(n)s pop Stan ot satul. Să se știe de când idic. eu Dumitru dascalul dataț adică.” C. — „Să știi s(e) știia de cându părinte m’am dus la Focșeni, să s(e) știe că am scris cu zisa lor”. (scris din secolul al XVIII-lea)

◆ **Pe o Evanghelie de Veneția din 1795.** A. — „Τό παρόν ἅγιον εὐαγγέλιον ὑπάρχη κτήμα τοῦ Πέτρου ἀνεψίου Σωφρονίου προηγουμένου ἐκ τῆς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, καὶ τό ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ὀκνα, εἰς τό μοναστήρι τοῦ Οὐρσάκη, δία ψυχικήν τοῦ σωτηριάν, νά ἐχη τό μνημόσινον: Ἰών Ἐλένης καὶ γ. Πέτρου, καὶ γ καὶ ὠστης

δέν μνημονεύση τά ἀνοθεν, ας ἐχει ἀντίδικον τό ἅγιον εὐαγγέλιον”.

(„Această sfântă evanghelie e a lui Petru, nepotul lui Sofronie proegumenul dela împărăteasca și patriarhiceasca mănăstire a Ivirului și a închinat-o la Ocna la mănăstirea lui Ursachi pentru sufleteasca lui mântuire ca să se pomenească Ioan, Elena și Petru și părinții lor. Și cine nu-i va pomeni pe cei de mai sus să aibă pârâș pe sfânta Evanghelie”. B. — „Τά παρπν ἐφέρθηκεν ἀπό τὰ Ὀκναν καὶ ἐδώθηκεν εἰς τό ἱερόν ἐτότο μετόχιον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμα εἰς τοὺς 1813 ἐτούτη τῶν Ἰβεριτῶν μετόχιον Μελέτιος ἀρχιμανδρίτης”. („Cartea de față a dus-o de la Ocna și a dat-o la acest sfânt metoc al sfântului Apostol Toma în anul 1813 ... metoc al Iviritilor Meletie Arhimandrit”.

◆ **Pe un Triodion din secolul al XVIII-lea.** A. — „Ἐκ τῶν τοῦ Μελετίου ἀρχιμανδρίτου Ἰβηρίου τοῦ μιτυληναίου ἐκ γένους τοῦ ταλιανού 1801”.

(„Din cele ale lui Meletie arhimandritul – iviriteanul cel din Mitilena din neamul italianului 1801”). ◆ B. — „ἐὰν μοιτύχη θάνατος ἐδο ἡς τὴν Μολδῦϊαν νά φέρονν τά παρόντα δύο βιβλία μου τουτ ἐστι ἡ πανθεκτι ταῦτα ἡς τό παρακλίσιον καί...καὶ ἅ δύο οἱ τόμοι τό ἐπονόματι τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἡς τὰς Ὀκνας μετόχιον ἡμετερον τῶν Ἰβηριτων 1813 Ἰανοναριου 14. Μελετίου ἀρχιμανδ(ρίτου) Ἰβηρίτου ὁ λέσβιος εκ γένους τοῦ ταλιανού καὶ κτήτορ τοῦ ἀνωθεν παρακλισίον”.

(„De se va întâmpla să mor aici în Moldova să-mi aducă aceste două cărți ale mele de față și anume această pantectă la paraclisul ... și cele două volume cari se numesc ale celor Trei Ierarhi din metocul Ocnei al nostru al Iviriților 1813 Ianuarie 14. Meletie arhimandritul Iviritului - Iesvianul din

partea talianului și ctitor al paraclisului de sus.”

◆ **Pe Mineiul – Iunie de Veneția din 1804.** — „† Εκ τών τού Μελετίου ἀρχιμανδ(ρίτης) Ἰβηρίν τόν Ὀκτανν καί ἀφιερώθησαν εἰς καί Πρέτζηστα ἡς τὰς ακυρ τυ Ἰμολδαυῖ δία μινταλ... 1813 Μαῖου 24”. („Din cele ale arhimandritului Meletie, Ivireanul, și a fost închinat Precistei... 1813 mai 24.”)

◆ **Pe Mineiul – Iunie de Veneția din 1749.** — „Ἐκ τών τού ἀποστολου Φομα μετόχλον τών Ἰβήρων τό ὅποιον τό ἔφερα ἀπό τό μοναστήριον τών Οκνών ἡς 1820 Ἰουλίου 13 γράφω παρόν Μελέτιου ἀρχιμανδ(ρίτης) Ἰβηρων ὁ λεσβιος”. („Din cele ale apostolului Toma metocul Ivirilor pe care l-am adus din mănăstirea Ocnelor în anul 1820 Iulie 13 scriu aceasta.”) ◆ **Pe Mineiul – Septembrie de Sibiiu din 1855.** — „Ἐτι διύτερον σῶμα 12 μηνιαία ἀφιερῶσας ἡς τήν μονην Πρεζισταν παρα τυ ἡγυμενιασολτον αρχιμανδριτο ις δαπανητ Ἰδω βρροντισσθαντα 1860 Οκτομβριω 9 Αρχιμανδριτης Δαμασκηνος Ἰβηρητης”. („Încă un al doilea volum de 12 Minee afierosite mănăstirii Precista de către egumenul arhimandrit cu cheltuiala aceluiaș 1860 oct 9. Arhimandritul Damaschin.”)

◆ **Pe Mineiul – Octombrie de Sibiiu din 1855.** — „Ἀρχιμανδριτ Δαμασκην Ἰβηρητης εἰς τόν ἀριστερον χορον”. („Arhimandritul Damaschin Iviritul stranei din stânga” (= la strana cea mică); pe tartajul cărții: „cumpăratu de arhimandritul Damaschino Iviritu 1860” (însemnare pusă pe toate tomurile)

◆ **Pe Învățăture religioase-morale ale lui Alexandru Sturza de Iași din 1844.** — „Aciastă religie este acelui mai șos iscălit și spre știință am însămnat aicia 1851 Mai 6 Andreiu Gherasim.”

◆ **Manuscris din secolul al XIX-lea.** — „Parastasulu și pomelniculu ctitorilor și a poporăniloru sfintei biserici Precista din urba Ocna. Scrisu de protosingheulu Iosif Nicolau superiorul besericeleoru Precista și Raducanu. Anulu 1873.”

✚ **Evanghelie de București din 1693; Mineiul–Iunie de Veneția din 1749; Evanghelie de București din 1750; Evanghelie de București din 1760; Evanghelie de Veneția din 1795; Triodion din secolul al XVIII-lea; Mineiul–Iunie de Veneția din 1804; Liturghie de Sibiiu din 1807; Parachitichi de Veneția din 1810; Evanghelie de Buda din 1812; Învățăture religioase-morale ale lui Alexandru Sturza de Iași din 1844; Noul Testament de Smirna din 1846; Mineiul– Septembrie de Sibiiu din 1855; Mineiul– Octombrie de Sibiiu din 1855; Învățăture creștinești de Neamț din 1861; Cântare de laudă sionească de Neamț din 1871; Chestia domeniului Târgului Ocna, București, 1900.**

Sursa: Corneliu Stoica, **Valea Trotușului, Enciclopedie**, Ediție de lux, Onești, Editura Magic Print, 2017, p. 619–621. În aceeași lucrare se pot găsi și toate documentele referitoare la Mănăstirea **Precista** (vezi p. 415–439).

Note

¹ Pentru bibliografia privitoare la biserică, vezi Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic și monumentelor medievale din Moldova*, București, Direcția Patrimoniului Cultural și Național, Biblioteca monumentelor istorice din România, 1974, p. 862–863. Pentru istoric și bibliografia la zi, vezi Corneliu Stoica, *Istoria ilustrată a orașului Târgu Ocna din cele mai vechi timpuri până la 1918*, Onești, Editura Magic Print, 2009, p. 185–190; *Idem*, *Valea Troțușului, Enciclopedie*, Ediție de lux, Onești, Editura Magic Print, 2017, p. 619–621; 1032–1035; vezi și Th. Atanasiu, *Memoriul de starea bisericilor și parohiilor ortodoxe din jud. Bacău*, în „Biserica Ortodoxă Română”, XIV, 1890, nr. 6, p. 452 (biserică de la 1859–1860); *Anuarul Eparhiei Romanului*, București, Inst. de arte grafice „Marvan”, 1936, p. 161 (biserică de la 1859–1860); *Marele dicționar geografic al României*, vol. II, p. 314 (biserică ridicată de hatmanul Gheorghe Ursachi la 1680 și refăcută la 1850); *Anuarul din 1909*, București, Tipografia Cărților bisericești, 1909, p. 372–373 (biserică din 1859–1860). **Monument istoric:** *Lista monumentelor istorice* (2010); cod: BC-II-m-B-00912 (*Monitorul Oficial*, P. I, Nr. 670 bis/1.X.2010, p. 414).

² Florin Marinescu, cercetător la Centrul de Cercetări Neogrecești din Atena, cel mai bun cunoscător la ora actuală al arhivelor athonite, se ocupă și de istoricul acestor mănăstiri (Florin Marinescu, *Arhiva Sfintei Mănăstiri Ivion*, I, p. 49–51). Documentul aflat în Arhiva Mănăstirii Ivion și citat de Florin Marinescu nu poate fi interpretat ca început al daniilor de moșii către Mănăstirea „Precista”. Unele moșii primite ca zestre de către Gheorghe Ursachi (Corotcâești, Litenii, Sasul de Jos și Sasul de Sus, Siminoacele) vor fi dăruite mai târziu Mănăstirii „Precista”. Vezi și *Catalogul documentelor moldovenești*, Supliment I, București, 1975, p. 267, nr. 796.

³ *Ibidem*, III, p. 197, nr. 871.

⁴ Florin Marinescu, ΠΟΥΜΑΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΡΧΕΙΟ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ (*Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Ivion*), Atena, 2007, tom I, p. 276–277, nr. 327.

⁵ Se referă la persecuțiile la care l-a supus domnul Gheorghe Duca (1678–1683) și care sunt relatate și de Ion Neculce (*Opere. Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, București, 1982, p. 283).

⁶ Vezi supra, nota 4.

⁷ *Ibidem*, I, p. 50.

⁸ *Catalogul documentelor moldovenești*, IV, p. 40, nr. 71.

⁹ *Chestia domeniului Târgului-Ocna*, p. 38.

¹⁰ *Catalogul documentelor moldovenești*, IV, p. 152, nr. 621.

¹¹ Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători*, București, Editura enciclopedică română, 1971, p. 453–454.

¹² *Catalogul documentelor moldovenești*, IV, p. 328, nr. 1463.

¹³ Corneliu Stoica, *Dicționarul istoric al localităților troțușene*, Ediția a II-a, 1998, p. 492.

¹⁴ *Catalogul documentelor moldovenești*, V, p. 169, nr. 652.

¹⁵ *Ibidem*, p. 280, nr. 1041 și p. 280, nr. 1042.

¹⁶ La Mănăstirea Ivion, de la Muntele Athos, se găsește o arhivă de circa 2.400 documente românești, dintre care circa 622 documente provin de la Mănăstirile „Precista” și „Răducanu”; cf. Florin Marinescu, *Valorificarea documentelor românești de la Muntele Athos la Centrul de Cercetări Neogrecești din Atena*, în „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol” Iași, XXVI/1, 1989, p. 505. Împreună cu documentele aflate în țară, cam tot atâtea, apreciem la circa 1300 documentele referitoare la cele două mănăstiri. Să nu uităm de documentele arse de turci, pe la 1788, pentru a ne putea face o părere despre mulțimea proprietăților celor două mănăstiri. Pentru o prezentare generală a arhivelor de la Mănăstirea Ivion vezi și Corneliu Stoica, *Recenzie*, Florin Marinescu (ΠΟΥΜΑΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΡΧΕΙΟ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ, (*Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Ivion*), Atena, 2007, tom I–II, în „Acta Bacoviensia”, III, 2008, p. 303–308.

¹⁷ Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Ivion*, I, p. 53–55. Calculul aparține cercetătorului Florin Marinescu. Unele moșii, cum este cazul moșiei Grozești, deși donate de ctitori, nu au intrat în stăpânirea mănăstirii. Cele două mănăstiri stăpâneau următoarele moșii sau părți de moșii: Albele, Bahna, Bărsănești, Bogdănești, Brătila, Buhocui, Bunești, Dealul Nou, Deleni, Găleşești, Grozești, Gura Văii, Hertzoana, Horgești, Itești, Joseni, Leiteni, Nicorești, Pâncești, Prăjești, Radomirești, Silvestri, Zebe din țin.

Bacău; Huzun, Ijdileni din țin. Covurlui; Bumbotești, Carotonești, Ezăreni, Pașcani, Vlădiceni din țin. Iași; Bodești, Dobreni, Dumbrăveni, Rușciori din țin. Neamț; Călimănești, Ocneana sau Simioacele, Păncești, Radomirești, Zlătari din țin. Putna; Călinești, Chiscăuți, Corotcăești, Dobrinești, Liteni din țin. Suceava; Bodești, Dobrinești, Gereni, Huruiești, Muncelu, Piscu, Popeni, Popi, Privalul sau Răflești, Sărata, Sărbul, Tomcești din țin. Tecuci; Drăgușeni, Șchei din țin. Vaslui, precum și Barboși, Bolotești, Bontești, Călinești, Ciumălești, Cărligu, Căzășești, Funduri, Gizereni sau Cezureni, Lăzeanu, Morloveni, Preutești, Ungurași ș.a. (*Îndrumător în Arhivele Centrale*, vol. I, partea I-a, București, 1971, p. 328–329; vezi și Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron*, I, p. 53–55. Se păstrează în arhiva parohială și un opis al documentelor aparținând mănăstirii și luate de egumenul Damaschin Iviritul la Mănăstirea Iviron, în anul 1863.

¹⁸ Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron*, I, p. 55.

¹⁹ *Ibidem*, I, p. 59–63. Catapetasma și clopotele Schitului Runcu se găsesc astăzi la biserica din satul Mazili; vechea biserică din Grozești a fost incendiată de armata austro-ungaro-germană în 1916; pe locul fostului schit din Păncești se găsește biserica din Dienenț.

²⁰ *Ibidem*, I, p. 55.

²¹ Corneliu Stoica, *Valea Troțușului, Enciclopedie*, Ediție de lux, Onești, Editura Magic Print, 2017, p. 417 (în continuare, se va cita: **VTE**).

²² **VTE**, p. 420.

²³ *Ibidem*, p. 422.

²⁴ **DJAN Iași**, tr. 1772, op. 2020, dosar nr. 13365, f. 87. Vezi și Ecaterina Negruți-Munteanu, *Moșiile mănăstirilor închinatelor locurilor sfinte, după o statistică alcătuită la 1848*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, p. 504.

²⁵ Th. Codrescu, *Uricariul*, VI, București, 1876, p. 88.

²⁶ **VTE**, p. 415.

²⁷ *Catalogul documentelor moldovenești*, V, p. 278, nr. 1034.

²⁸ **VTE**, p. 418.

²⁹ *Ibidem*, p. 420.

³⁰ *Ibidem*, p. 423.

³¹ *Ibidem*, p. 429.

³² Corneliu Stoica, *Zile de foc la porțile orașului Târgu Ocna, Centenarul luptelor de la Coșna și Cireșoaia (1917–2017)*, Onești, Editura magic Print,

2017, p. 58–71.

³³ Florin Marinescu înregistrează 22 de egumeni, din care cel puțin patru au fost ai Mănăstirii „Răducanu”. Îi menționăm pe: Cozma (1681–1691; 1699–1708), Parthenie (1695), Callinic (după 1708), Methodie (1734–1736), Neofit (1737), Sofronie (1745), Callinic (altul decât predecesorul său, 1752–1756, 1765), Paisie (1759), Neofit (1766), Gavriil și apoi Chyrrill (1772), Paisie (altul decât predecesorul său, 1773–1776 și 1778), Sofronie (altul decât predecesorul său, 1773), Meletie arhimandrit (1777), Dimitrie (1778), Meletie (aceiași cu predecesorul, 1778, 1779–1783, 1786, 1789–1802, 186–1814, 1819–1820), Paisie (din nou, 1784–1786, 1787), Leontie (1805), Agapie arhimandrit (1815–1826, 1829, 1831), Theodosie Iviritul arhimandrit (1827–1829), Paisie Ocneanu arhimandrit (1835–1852), Procopie Iviritul arhimandrit (1853–1856), Damaschin Iviritul arhimandrit (1857–1863). Cf. Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron*, I, p. 55–58.

³⁴ C. A. Stoide, *Știri despre câțiva zugravi moldoveni din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, 7–8/XXXV, 1859, p. 425–430.

³⁵ Costache Negruzzi, *Opere*, vol. 1, *Păcatele tinerețelor*, ed. Liviu Leonte, București, 1974, p. 300–301. Unele referiri la turnul „Precista” vezi la Teodor Săndulescu, *Monografie*.

³⁶ Gh. Ghibănescu, *Știri relative la câteva biserici din Tîrgul Ocnei*, în „**Arhiva**”, an VI, 1895, p. 342.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ N. Iorga, *Studii și documente*, vol. XI, București, 1906, p. 281.

³⁹ Vezi supra, nota nr. 34.

⁴⁰ Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron*, I, p. 55.

⁴¹ *Ibidem*, I, p. 50–51.

⁴² C. Bobulescu, *Arhiva 1610*, vol. I, f. 341.

⁴³ **VTE**, p. 429.

⁴⁴ Florin Marinescu, *Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Iviron*, I și II.

⁴⁵ C. Bobulescu, *Arhiva 1610*, vol. I, f. 345.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 345–346. De pe ultima însemnare aflăm că *Evangelhia* de Veneția, din 1750, va fi trimisă de egumenul Meletie, în 1813, la Mănăstirea Iviron.

⁴⁷ Mai multe date despre Mănăstirea Iviron se pot afla în cartea *Sfântul Munte Athos*, Antologie realizată și tradusă de Ierom. Ștefan Nuțescu, Chilia Buna Vestire, Schitul „Sfântul Dimi-trie”- Lacu, Sfântul Munte Athos, f.a., p. 45–52.

Bibliografie selectivă

Arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Roman, dos. *Stat de Personal și Funcțiune*, vol. II–III, 2007.

Arhiva Mănăstirii Ivron (Monê Ivirôn)(= AMI), Sfântul Munte Athos, Grecia, n. Colecția: 1. *Documente*.

Biblioteca Academiei Române, București (= BAR), Colecția „*Manuscrise-arhivă*”; Arhiva 1610, Pr. Constantin Bobulescu, *Valea Troțușului. Inscripții și material documentar*, vol. I, 377 f.; vol. II, 243 f.

Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale București (= DANIC), fond *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice* (1820–1921).

Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Bacău (= DJAN Bacău), fond *Primăria orașului Târgu Ocna* (1846–1968).

Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Iași (= DJAN Iași), fond *Epitropia generală a Casei Spitalelor „Sf. Spiridon” din Iași* (1824–1948).

*** **Anuarul din 1909**, București, Tipografia Cărților bisericești, 1909, p. 371–373, 377–388.

*** **Anuarul Eparhiei Romanului**, București, Institutul de arte grafice „Marvan”, 1936, 448 p.

ANCA, Dr. Emanuil (Medic balneolog al Slănicului din Moldova), **Despre Târgu Ocna ca stațiune climatică, balneară și turistică**, Cluj, Tip. „Ardealul”, 1939, 32 p.

ASACHI, Gh., **Fragment istoric**, în „Calendar pentru români”, XXX, Iași, 1871, p. 25–34

ATANASIU, Th., protoiereu, **Memoriul de starea bisericilor și parohiilor ortodoxe din jud. Bacău**, în „Biserica Ortodoxă Română”, București, Tip. Cărților Bisericești, XIV, 1890, 1890–1891, nr. 6, p. 455–456.

*** **Chestia domeniului Tîrgului-Ocna**, Bucu-rești, Institutul de Arte Grafice „Eminescu”, 1900, 61 p.

*** **Enciclopedia județului Bacău**, coordo-

nator Emilian Drehuță, Bacău, Editura Agora, 2007, 496 p.; Ediția a II-a revăzută și adăugită, 2008, 671 p.

FLOREA, Sandu D., **Printre morții vii**, în „Realitatea ilustrată”, București, 21 și 28 decembrie, 1929, p. 31–32.

IORDACHE, Gh., **Icoane târgocnene. Icoane și priverliști, oameni și fapte din trecutul Târgului Ocnei**, București, Editura Noastră, 1940, 116 p.

IORGA, N., **Priverliști din țară**, Cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Ediție îngrijită, note, glosar indice și tabel bibliografic de Victor Nedel, București, Editura pentru turism, 1974, 229 p.

IORGA, N., **România cum era până la 1918**, vol. II, **Moldova și Dobrogea**, Ilustrații de Alina Iorga, București, 1940.

IORGA, N., **Sate și mănăstiri din România**, Ediția a II-a, București, Editura Libr. Pavel Suru, 1916, 296 p.

MARINÉΣΧΟΥ, Φλορίν, ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΡΧΕΙΟ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ [**Documente românești de la Sf. Munte. Arhiva Sfintei Mănăstiri Ivron**], ΑΘΗΝΑ, 2007, Τόμος πρώτος, 563 p.; Τόμος δεύτερος, 672 p.

*** **Mărăști, Mărășești, Oituz. Documente militare**, București, Editura Militară, 1977, XXXVII + 452 p.

NEGRUZZI, Costache, **Pelerinaj la Târgul Ocnei**, în „Calendar popular”, 1853, p. 77–91.

RACOVIȚĂ, Ortenzia, **Orașul Târgul-Ocna**, în „Revista Societății Tinerimea romana”, XIII, 1895, p. 93–97.

SADOVEANU, Mihail, **Opere 2**, București, Editura pentru Literatură și Artă, 1955, 694 p.

*** **Sfântul Munte Athos**, Antologie realizată și tradusă de Ierom. Ștefan Nuțescu, Chilia Buna Vestire, Schitul „Sfântul Dimitrie”-Lacu, Sfântul Munte Athos, f.a., 195 p.

STOICA, Corneliu, **Istoria ilustrată a orașului Târgu Ocna din cele mai vechi timpuri până la 1918**, Onești, Ediția a 2-a, revăzută și completată, Onești, Editura Magic Print, 2009, 360 p.

STOICA, Corneliu, **Târgul anilor romantici, Un secol de istorie ilustrată a orașului Târgu Ocna/Town of the romantic years, A century of Târgu-Ocna illustrated history**, Onești, Editura Magic Print, 2013, 112 p.

STOICA, Corneliu, **Târgu Ocna, eroism și tradiție**, în „Bacăul eroic”, nr. 1, anul I, 2010, p. 24–25.

STOICA, Corneliu, **Târgu Ocna, oraș istoric și turistic, Ghid turistic**, Onești, Editura Magic Print, 2002, 2003, 2005, 2006, 2007, 2009, 2011, 2013, pliant, 24 p.

STOICA, Corneliu, **Valea Trotușului de odinioară în cărți poștale ilustrate (1899–1939)/ The former Trotus Valley in illustrated postcards (1899–1939)**, Onești, Editura Magic Print, 2014, 400 p.

STOICA, Corneliu, **Valea Trotușului. Enciclopedie**, Ediție de lux, Onești, Editura

Magic Print, 2017, 1064 p.

STOICA, Corneliu, **Valea Trotușului. Ghid turistic vizual**, Onești, Editura Magic Print, 2012, 320 p.

STOICA, Corneliu, **Zile de foc la porțile orașului Târgu Ocna, Centenarul luptelor de la Coșna și Cireșoia (1917–2017)**, Onești, Editura Magic Print, 2017, 108 p.

STOICESCU, Nicolae, **Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor din Moldova**, vol. 1, București, Direcția Patrimoniului Cultural Național, 1974, 987 p.

STOICESCU, Nicolae, **Dicționar al marilor dregători din țara Românească și Moldova, Sec. XIV–XVII**, București, Editura Enciclopedică Română, 1971, 456 p.

TABACARU, Grigore, **Bisericile Bacăului**, Bacău, Tip. Gutenberg, D. Rosenberg, 1932, 36 p. (Publicațiile „Ateneul cultural” din Bacău, nr. 6–7)

vezi și: www.epr.ro; www.protoieria-onesti.ro; www.crestinortodox.ro; wikipedia.org; www.targuocna-portal.ro.

Surse iconografice

Fotografii:

Ștefan CURCUȚĂ: 4

Florin Marinescu: 43b-c

Adrian NISTOR: 2, 17–21, 24–25, 37, 52

Daniel POPA (vezi și: www.targuocna.ro; www.targuocna-portal.ro): 37

Corneliu STOICA: 1, 11–12, 14, 16, 22, 23, 26–29, 30a-b, 31a-b, 32a-b, 33a-b, 34a-b, 35a-b

Constantin TODIRICĂ: 36

Colecția de cărți poștale ilustrate: Mihai CEUCĂ (Bacău): 3

Reproduceri:

STOICA, Corneliu, **Valea Trotușului de**

odinioară în cărți poștale ilustrate

(1899–1939)/ The former Trotus Valley in illustrated postcards (1899–1939), Onești, Editura Magic Print, 2014, p. 271, 273, 278, 361 = p. 12, 13, 14, 15a-b, 36

STOICA, Corneliu, **Zile de foc la porțile orașului Târgu Ocna, Centenarul luptelor de la Coșna și Cireșoia (1917–2017)**, Onești, Editura Magic Print, 2017, p. 59 = p. 24

*** **Sfântul Munte Athos**, Antologie realizată și tradusă de Ierom. Ștefan Nuțescu, Chilia Buna Vestire, Schitul „Sfântul Dimitrie”-Lacu, Sfântul Munte Athos, f.a., p. 44, 45, 48, 49 = p. 42a-b, 43a

wikipedia.org: 43b-c

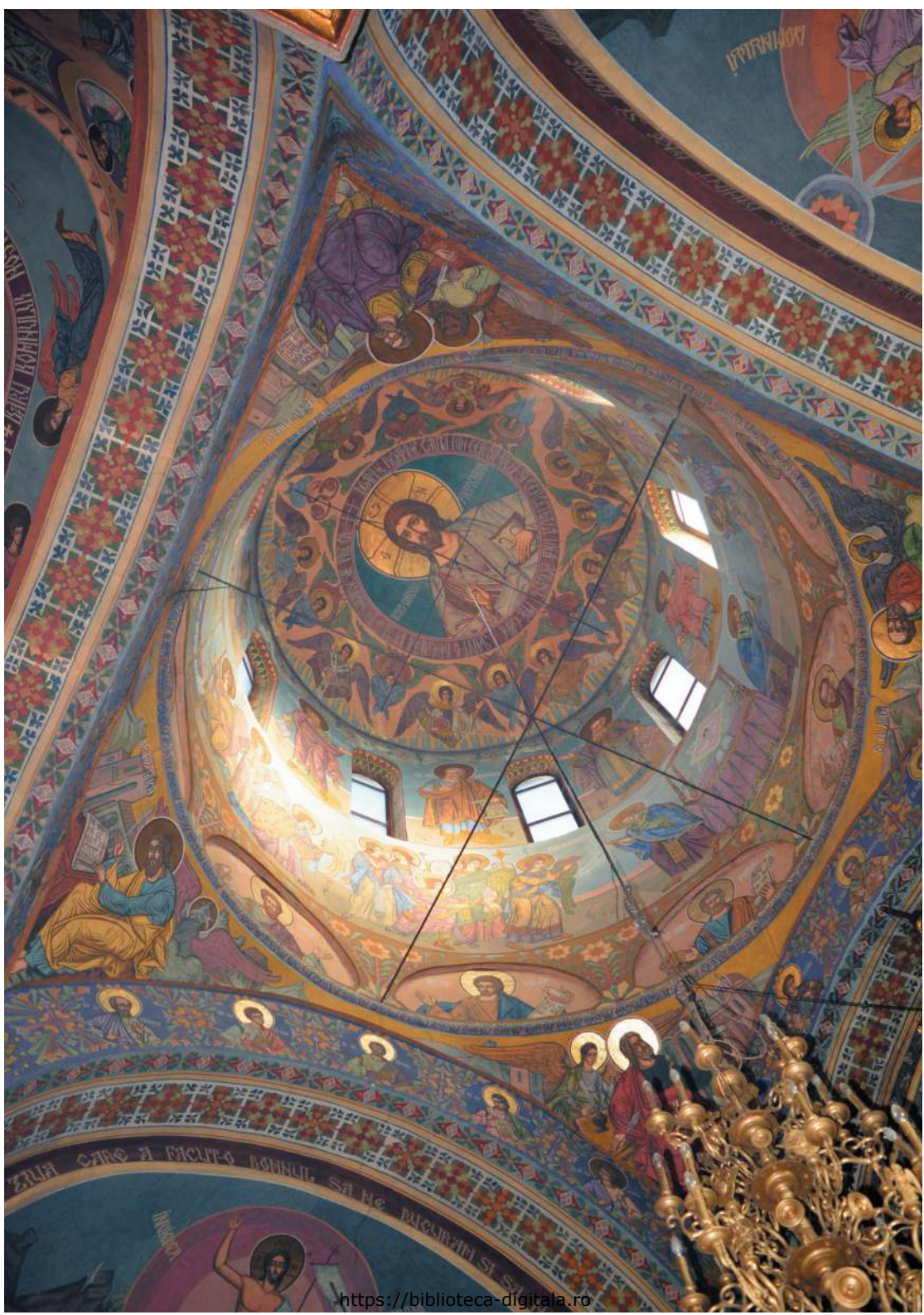

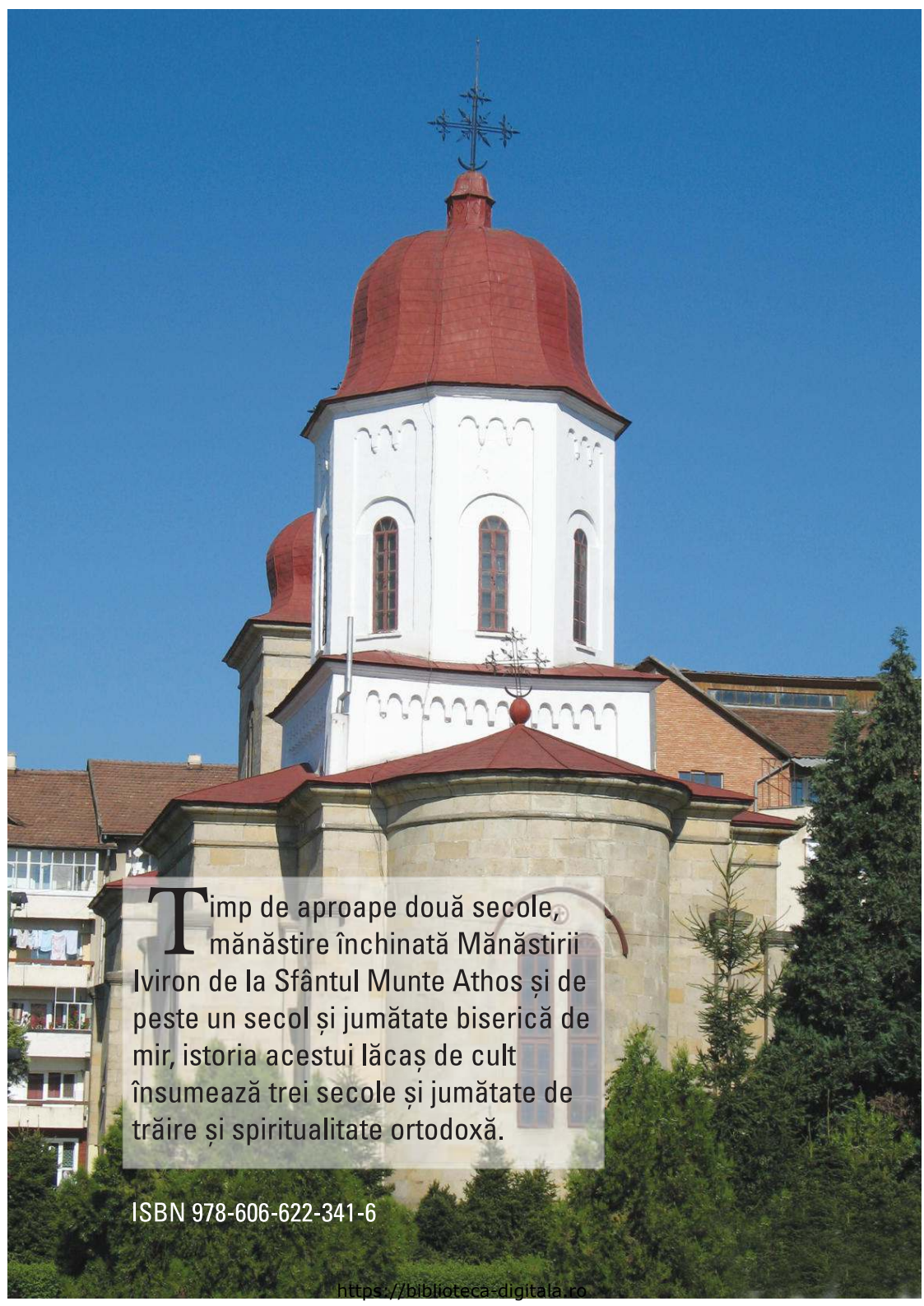
Cuprins

Mănăstirea „Precista” – Catedrala din inima orașului	3
Vechi mărturii despre fosta Mănăstire „Precista”	10
Biserica „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) (În.1662; 1860)	11
Mănăstirea Iviron	38
Inscripții și însemnări privitoare la Mănăstirea „Precista”	44
Note	48
Bibliografie selectivă	50
Surse iconografice	51

Coperta:

- I: Vedere generală din vest a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) (Adrian Nistor)
- II: Detaliu a catapetesmei Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) (Corneliu Stoica)
- III: Detaliu a cupolei naosului Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) (Corneliu Stoica)
- IV: Vedere generală din est a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” („Precista”) (Corneliu Stoica)

Timp de aproape două secole,
mănăstire închinată Mănăstirii
Iviron de la Sfântul Munte Athos și de
peste un secol și jumătate biserică de
mir, istoria acestui lăcaș de cult
însumează trei secole și jumătate de
trăire și spiritualitate ortodoxă.

ISBN 978-606-622-341-6